

Ainevaldkond „Kunstiained“

Sisukord

1. Üldalused	2
1.1. Valdkonnapädevus	2
1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht	2
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	2
1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks	4
1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine	4
1.6. Hindamine	5
1.7. Õppekeskkond	7
2. Ainekavad	7
2.1. Kunst	7
2.2. Muusika	24
LIHTSUSTATUD ÕPE	75
TOIMETULEKU ÕPE	103

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.–9. klassini. Ainekavades kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks on õppeainete arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
kunst	4,5	3	3
muusika	6	4	3

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja

leiutav looming ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt. **Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:**

1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust;

2) kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud 2 tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpilooovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argilooovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);

3) kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;

4) kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;

5) kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktile. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

1) teose, autori ja loomingu määratlus;

2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;

3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);

4) nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja performance, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel. Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest. Õpet kavandades ja korraldades lähtume õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest ning traditsioonidest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- 2) võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti ja muusika uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 4) võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- 5) kaasatakse õpilasi õppe kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks;
- 6) kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- 7) rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- 8) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 9) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass,

virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;

10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

1.6. Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, kunsti ja muusika ainekavas esitatud õpitulemused ning kooli kehtestatud hindamisjuhised. Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga enastjuhtivaiks õppijaiks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptsiooniks. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma.

Õpilasele on õppeühiku alguses teada, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamiskriteeriumid. Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh kunsti- ja muusikaterminite õigele kasutusele ning õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel ülesande eesmärgi ja kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal.

Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades kujundavat ning ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste või mitteametlike hinnatena. Erineva keerukusastmega teadmiste, oskuste ja hoiakute hindamise võimaldamiseks kasutatakse mitmekesiseid hindamisviise ja -vorme. Hindamisvahendi ja -viisi valik sõltub seatud õppe-eesmärkidest ning eeldatavast õpitulemusest.

Kunstiainete valdkonnapädevuse omandamisel on õppe jooksul oluline roll kujundaval hindamisel, mis toetab õpilase eneseusk ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist või kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist.

Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- 1) loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamisoskused, refleksioon);
- 2) huvi ja nii õppest kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- 3) isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine;
- 4) sallivuse areng ja silmaringi avardamine.

1.-6. klassini on kasutusel mitteeristav hindamine.

- "A"(arvestatud): Õpilane töötab tunnis aktiivselt kaasa ning teostab vastavalt õpetaja püstitatud eesmärkidele oma tööd. Järgib kokkulepitud käitumis-, ohutus- ja hügieenireegleid. Täidab õpetajapoolseid juhiseid. Mõtestab oma tegevust. Osaleb aktiivselt aruteludes ja oskab anda tagasisidet kaaslaste ja enda tööle. Suudab sõnastada oma ideid, otsib lahendust nende teostamiseks ning planeerib oma tööd. Suudab teemale loovalt ja isikupäraselt läheneda. Rakendab omandatud teadmisi praktikas, väärtustab individuaalset käelist oskust/tegevust. On kaasas kõik vajalikud töövahendid. Tagab töökoha puhtuse ja korrashoiu.
- Hinde "A+" saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus ületab märgatavalt taotletavat õpitulemust. A+“ tunnustus suurepäraselt sooritatud töö eest (kasutatakse ainult jooksvate hinnete puhul, et väga tublisid õpilasi tunnustada ja motiveerida).
- Hinde "MA" (mittearvestatud) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on kooli õppekavas märgitud piisavast õpitulemusest madalamal tasemel.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Trimestri- ja aastahinded kujunevad vastavalt „A“ või „MA“. Arvestuslikest töödest peab olema arvestatud 50%, et trimestri hinne oleks positiivne.

7.-9. klassi hindamine on numbriline.

Hinne kujuneb: vastava ülesandele püstitatud eesmärkide täitmisest, leidlikkusest, teadlikust tegevusest, kaasa mõtlemisest, töötahtest, individuaalsest käelisest oskusest, valmisolekust oma tegevust planeerida, tööoskusest rühmas ja individuaalselt ning kui hästi on teostatud oma osa ülesandes.

- Hindega „5“ ehk „väga hea“, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral või ületavad neid.
- Hindega „4“ ehk „hea“, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele.
- Hindega „3“ ehk „rahuldav“, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kuid esineb puudusi ja vigu.
- Hindega „2“ ehk „puudulik“, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi.
- Hindega „1“ ehk „nõrk“, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi ja areng puudub.

Aastahinne ehk kokkuvõttev hinne pannakse trimestri hinnete põhjal õppeaasta lõpus.

Kooli õppekavas kehtestatud hindamisjuhiste järgi võib arvestada tunnist osavõtu aktiivsust ja tunnivälist muusikategevust (nt osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil). Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi lõpul, lähtudes õppest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates kooli kehtestatud hindamisjuhiste põhjal.

1.7. Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtume riikliku õppekava alusväärtustest ning loome üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkonna, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu. Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline. Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond peab vastama õpilaste võimetele. Eriti tähtis on arvestada psühholoogilisi baasvajadusi. Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad. Seetõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega. Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Ainekavas välja toodud pädevuste ja õpitulemuste saavutamiseks kunstiõpetuses võimaldab kool:

1) iseseisvaks ja rühmatööks vajaliku pind eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks; 2) 500-luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalus; 3) tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalus; 4) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed; 5) digitahvli, foto- ja videokaamera, arvutite, tahvelarvutite kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Ainekavas välja toodud pädevuste ja õpitulemuste saavutamiseks muusikaõpetuses võimaldab kool:

1) muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi; 2) mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel; 3) musitseerimiseks vajalikke pille: rütmi- ja plaatpillid, väikekandled.

2. Ainekavad

2.1. Kunst

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab

visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused on:

1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;

2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;

3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloominguga, uute avastustega kunstiajaloo, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlemistele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused. Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

5) Kunsti ainekava raames väärtustatakse kohaliku piirkonna eripära, suunates õpilasi tutvuma kohalike kunstnike loominguga, osalema piirkondlikel kunstinäitustel (nt Jõhvi kunstikoolis) ning analüüsima ümbritsevat arhitektuuri ja skulptuuri.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgset käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel.

Kunsti osaoskused on:

- 1) väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- 2) plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Õpitulemuste sõnastamise puhul on arvestatud, et õpetaja saaks koostöös õpilastega ise otsustada, mis õppeülesannete ja teemade käsitlemisega õpitulemusi saavutada, pidades silmas õpilaste vajadusi ja muutusi kunstimaailmas. Põhikooli õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine oma ideele. Disainiga seotud õpitulemused võrdsustatakse ainekavas plaanimise ja idee arendamisega nii, nagu see on kujunenud nüüdisaja praktikas.

2.1.2. Õpitulemused

I kooliaste

Esimese kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Esimese kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires;
- 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava;
- 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult;
- 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid;
- 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.

1.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) seostab omavahel raamatuillustatsioone ja teksti sisu; 2) selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja	• Suulise tööjuhendi põhjal töötamine. • Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Oma idee teostamine. Rühmatöös oma ülesande teostamine.

sümboleid ning nende tähendust; 3) nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses; 4) nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid; 5) kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult; 6) korrastab enamasti oma töökoha; 7) näitab teoselt autori nime; 8) kirjutab oma tööle nime; 9) küsib jäädvustatavalt luba enne filmimist või pildistamist. Plaanimine ja ideede arendamine, loomine Õpilane: 1) teeb enamasti aktiivselt kaasa nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid; 2) rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid ja vahendeid; 3) väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöös. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) kirjeldab visuaalteosel nähtavat (nimetab äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid, värvid; mis see on, mida ma näen); 2) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid - mida nähtu mulle meenutab, mis siin pildil toimuda võiks; 3) kirjeldab etteantud küsimuste toetudes oma töö valmimise protsessi - mida ja kuidas ma tegin, milliseid vahendeid kasutasin, mida töö tegemisel nautisin, millised raskused ületasin; 4) kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd - mida ma oma töös näen.	• Joonistamine spontaanselt, vaatluse põhjal, jutustuse põhjal, mälu järgi. Värvipliiatsite, viltpliiatsite, grafiitpliiatsite ja pastellkriitide kasutamine. Pea- ja kõrvalelemendid. Taust. • Muster, rütm. kordus. Geomeetriliste põhivormide kasutamine. • Voolimine plastiliinist. Plastiliinimaal, pisiplastika. Tasapinnalisus ja ruumilisus. • Maalimine kattevärvidega spontaanselt ja etteantud teemal. Kolm põhitooni. Värvide segamise katsetused. • Paljundustehnikad. Sõrmetrükk, materjalitrükk, frotaaž. • Kujundamine. Tasapinnalised ja ruumilised aplikatsioonid. • Kollaaž erinevatest paberitest. • Lõikamine. Lõikamisvõtted kääridega, ohutus. • Rebimine. Paberi rebimise võtted. • Kleepimine. Paberi kleepimise vahendid ja võtted. Liim ja teip. • Voltimine. Lihtsamad voltimisvõtted järgimise ja suulise juhendamise põhjal. • Segatehnikad. Erinevate tehnikate ühendamine üheks tööks. • Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele; • Vestlused kunstist. • Koostöö: oma tööde esitamine,
---	--

	selgitamine. • Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine. Tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse. • Oma tööle esteetilisusele hinnangu andmine.
--	---

2.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine: Õpilane: 1) võrdleb omavahel märke nagu liiklusmärgid, erinevad logod, sümbolid jms) omavahel ja seostab nende vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega; 2) teeb vahet tasapinnalisel ja ruumilisel teosel; 3) nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike; 4) leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust; 5) kirjeldab teoses suurussuhteid ja objektide paiknemist nagu ees,taga, üleval, all jne ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt nagu ümar, kandiline, lapik, püstine jne 6) nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid nagu ring, ruut, ristkülik jne; 7) toob näiteid, kuidas ta asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid kasutab; 8) korrastab oma töökoha; 9) eristab lihtsamate näidete põhjal tehisklikke ja looduslikke materjale; 10) kirjeldab ühel otstarbel kasutatavate esemete peamisi tunnuseid, nagu näiteks vorm, suurus, raskus, värv ja arvab, mis materjalist ese tehtud on;	• Suulise, kirjaliku või virtuaalse tööjuhendi põhjal töötamine. • Kavandamine, kui protsess ideede arendamiseks. Oma idee teostamine. Rühmatöös oma ülesande teostamine. • Voolimine. Plastiliin. Plastiliini kasutamise võtted ja vahendid. Tasapinnalisus ja ruumilisus. Skulptuur. • Joonistamine. Pildi pinna organiseerimine. Ruumilise paiknemise ja suurusvahekordade arvestamine kujutise loomisel. • Maalimine. Pildi pinna organiseerimine. Kuuevärviring. Põhivärvid ja nende segamisel saadavad sekundaarvärvid. • Kollaaž. Materjalide säästev kasutamine. • Ribaornament. Rütm. • Lõikamine. Erinevate materjalide lõikamine kääridega. Ohutus. • Kleepimine. Erinevate materjalide kleepimise võtted ja vahendid. Liim ja teip. • Voltimine. Kirjaliku juhise/skeemi põhjal iseseisvalt. • Paljundusgraafika. Papitrükk, materjalitrükk. • Disain. Segatehnika. Erinevate tehnikate ühendamise võimalused. • Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Plaanimine ja ideede arendamine, loomine: Õpilane: 1) rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid ja vahendeid enamasti isikupärasel viisil; 2) enamasti järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid; 3) märkab ühel ja samal otstarbel kasutatavaid esemeid, tuvastab nendest oma lemmiku ning põhjendab oma valikut;	• Vestlused kunstist. • Oma tööde esitlemine, selgitamine. • Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine. Tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse. • Oma töö tulemuse uudsusele, kasutamisele ja esteetilisusele hinnangu andmine.
--	--

3.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine: Õpilane: 1) selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste (koomiksist, filmist, animafilmist, arvutimängust, reklaamidest) visuaalset isikupära ja karakterit; 2) nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike; 3) nimetab lihtsamaid ruumi ja liikumise mulje loomise viise kahemõõtmelises teoses (nt kattumine, teravus, suurus, liikuvad poosid, liikumise faasid, kiirusjooned); 4) nimetab põhivärve ja oskab neist segada teisi värve; 5) kirjeldab tarbeeseme vormi, faktuuri ja otstarbe seoseid ja kooskõla; 6) mõistab kunstivahendite säästmise vajalikkust; 7) kirjeldab kunstivahendite kasutamise erinevaid võimalusi ja viise; 8) üldistab õpetaja abiga lihtsamal moel, millised on tavapäraselt ühe ja sama otstarbega esemed (vorm, materjal);	• Suulise, kirjaliku või virtuaalse tööjuhendi põhjal töötamine. • Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Info otsimine idee arendamiseks. Oma idee teostamine. Rühmatöös oma ülesande teostamine. • Joonistamine. Geomeetriliste põhivormide seos igapäevaesemetega. Esemete joonistamine vaatluse põhjal. Inimese kujutamine liikumises. Suuruse vähenemine kauguses. • Maalimine. Soojad ja külmad värvid. Värvide helestamine ja tumestamine. Pildi pinna organiseerimine. Kujutava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted. • Kollaaž. Erinevate materjalide faktuur. • Ribaornament. Rütm. Rühmitamine ning osaline katmine.

9) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju, küsib ennetavalt luba

Plaanimine ja ideede arendamine, loomine:

Õpilane:

1) rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel omandatud kunstitehnikaid (näiteks värvi pritsimine, erinevate materjalide trükk, paberbatika, kollaaž, ruumikunst, dekoratsioon jms), vahendeid isikupärasel viisil ning kombineerib neid omavahel (segatehnika, PVA-liimiga joonistamine, ruumiline maal, prügikunst jms);
2) järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid;
3) väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes isikupära väärtustades;
4) arvestab lihtsama tarbeeseme loomisel kindla kasutaja vajadustega;
5) toob oma kogemuse pinnalt näiteid erinevatest igapäeva valikutest, oma eelistustest ja nende erinevatest tagajärgedest;
6) esitab visuaalselt (teos, infoplakat, koomiks, mõistekaart jms) erinevate igapäeva valikute tagajärgi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika:

Õpilane:

1) kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat - nimetab, kirjeldab ja analüüsib visuaalteoseid;
2) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid, meeleolu, toob näiteid ja võrdleb, põhjendab oma arvamusi;
3) kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid ma kasutasin, miks tahtsin just neid vahendeid kasutada, mida protsessi käigus õppisin.

- Voltimine. Iseseisev töö videojuhise põhjal.
- Paljundusgraafika. Templitrükk.
- Lõikamine. Tehnika, võtted, ohutus.
- Disain. Segatehnikad. Erinevate tehnikate ühendamine üheks tööks.
- Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.
- Vestlused kunstist.
- Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine. Tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse. Oma töö tulemuse uudsusele, kasutamisele ja esteetilisusele hinnangu andmine.
- Kooli ja riigi sünnipäev - kooli ja riigi traditsioonilise sündmuse joonistamine.

II kooliaste

Teise kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Teise kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires;
- 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid;
- 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult;
- 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades valitud tehnikavõtteid ja kompositsiooni;
- 5) analüüsib oma teost ja tööd;
- 6) arutleb loodu üle, seostades loomingut omakogemuse piires teiste eluvaldkondadega.

4. klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaane (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga; 2) viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose; 3) teab kahemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; 4) teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; 5) märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist; 6) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult; 7) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust.	• Suulise, kirjaliku või virtuaalse tööjuhendi põhjal töötamine. • Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Info otsimine idee arendamiseks. Idee teostamine. Rühmatöös oma ülesande teostamine. • Joonistamine. Proportsioonid. Tasakaal. Mõõtmed. • Disain. Tootedisain. Segatehnika. Erinevate materjalide ja tehnikate ühendamine üheks tervikuks. • Maalimine. Kompositsioon. Valgus, vari. Heledus, tumedus. • Kollaaž. • Skulptuur. Modelleerimine savist /plastiliinist/paberimassist vms • Digitaalkunsti tutvustus. Autorlus.

Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab; 2) lahendab õpetaja esitatud disainiprotsessi probleemi, toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele. Loomine Õpilane: 1) rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid; 2) oskab luua vabavaraalises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel; 3) arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid; 4) rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt; 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd; 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.	• Vestlused kunstist. • Kunstinäituse külastamine. • Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine. Tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse. Oma töö tulemuse uudsusele, kasutamisele ja esteetilisusele hinnangu andmine. • Igapäevane visuaalkultuur. Reklaam, märgid, logod jne. • Toa plaan, maja plaan
---	---

5.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt	• Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Infootsing erinevatest teabeallikatest ideede arendamiseks.

visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (õpikute illustratsioon, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riistust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);

2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab õpitud kunstnikke;

3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult, otsib virtuaalnäituse mõistmiseks vajalikku infot;

4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;

5) märkab ning kirjeldab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;

6) märkab ning kirjeldab seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele;

7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane:

1) kavandab enda idee või teose, toetudes õpetaja osalisele juhendamisele; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik.

2) lahendab õpetaja esitatud disainiprotsessi probleemi, toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele.

Loomine

Õpilane:

1) loob omanäolisust taotledes kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid, toetudes enda kavandile;

2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii

- Kompositsioon. Sümmeetria, asümmeetria.

- Värvusõpetus. Itteni värviring. Primaar- ja sekundaarvärvid. Piiratud arvu värvidega maalimine.

- Arhitektuur, disain. Elukutsete tutvustus.

- Kunstiajalugu. Mõne kindla kunstniku teostega tutvumine, sarnases stiilis oma loomingu tegemine. Eesti kunsti klassika. Kunstiteose vaatlus ja analüüs.

- Kolmemõõtmeline kujutamine. Modelleerimine erinevatest vahenditest. Skulptuur, reljeef, assamblaaž. Materjalide säästlikkus.

- Meisterdamine.

- Maalitehnikate kasutamine.

- Võimalusel kunstimuuseumi, galerii külastamine ning nähtu analüüsimine.

- Nii enda kui klassikaaslaste teoste analüüsimine, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele.

kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt; 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd; 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.	
--	--

6.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri); 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info; 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust; 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi; 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel; 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava. Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) kavandab enda idee või teose; teab, et	• Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Infootsing erinevatest teabeallikatest ideede arendamiseks. • Kompositsioon. Teose ülesehituse baasteadmised. Dünaamiline ja staatiline kompositsioon. • Kunstižanrid: maastikuvaade, portree, nartüürmort • Kaadriplaanid: esiplaan, tagaplaan • Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes. • Värvusõpetus. Vastandvärvid. Vari. Varju tekkimine. • Disain kui probleemilahendus. • Eesti ajaloolised hooned ning läbilõige • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjeldus. • Pildistamine. Digitehnikad, foto. • Kunstiajalugu. Eesti kunsti klassika.

kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik; 2) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele. Loomine Õpilane: 1) loob omanäolisust taotledes kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades; 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt; 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid; 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.	Kunstiteose vaatlus ja analüüs. • Kunstimuuseumi, galerii ning nähtu analüüsimine. • Nii enda kui klassikaaslaste teoste analüüsimine, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele.
--	--

III kooliaste

Kolmanda kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Kolmanda kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) analüüsib õpetaja abiga vajalikke visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid;
- 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ning neid kasutades autorsust;
- 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel;
- 4) katsetab, julgeb eksida ja langetab töö käigus otsuseid vajadusel õpetaja toel;
- 5) loob omanäolisi tasapinnalisi ja ruumilisi kunstitöid ja väljapanekuid eelnevalt uurides, teadlikult kavandades, sobivaid materjale, tehnikaid, töövõtteid ning õpitud kompositsiooni põhimõtteid kasutades;

6) analüüsib ja arutleb loodu üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondade ning ühiskonna muutustega üldisemalt.

7.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi; 2) uurib kunstnike ja kunstiteoste tausta, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele; 3) leiab kunstitöö tegemise käigus infot erinevate allikate kohta; 4) kasutab õpitud kunstimõisteid ja teab tundides tutvustatud kunstnikke; 5) käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info; 6) teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer; 7) mõistab vormide ja värvide universaalsemaid tähendusi, toetudes tundides omandatud teadmistele; 8) teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, rakendab kujutiste salvestamise ja jagamise head tava. Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist; 2) kirjeldab õpetaja esitatud igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid, toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele. Loomine Õpilane: 1) loob omanäolisust taotledes kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja teadlikult kavandades; 2) rakendab loomeprotsessis õpitud	• Kavandamine lähtuvalt valitud tehnika võimalustest ja piirangutest. Infootsing erinevatest teabeallikatest ideede arendamiseks. • Kunstimaterjalid ja tehnikad (visandamine, joonistamine, maal, kollaaž, assambleaaž, skulptuur, foto). Materjalide ja tehnika valiku seos. • Visuaalne kirjaoskus. • Kunstiteose vorm ja kompositsioon. Lihtsustamine. Ühe koondpunktiga perspektiiv. Linnavaade. • Värvilahendused (kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal). • Arhitektuur ja disain. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted. Disain kui probleemilahendus. • Kunstiajalugu. Eesti kunsti suurkujud. Kunstiteose vaatlus ja analüüs. • Kunstimuuseumi, galerii külastamine ning nähtu analüüsimine. • Nii enda kui klassikaaslaste teoste analüüsimine, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele. • Kunstniku loominguga tutvumine ja ühistöö loomine.

töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; 3) oskab rühmaliikmena esitleda teost publikule. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib teost, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele ning kasutab kunstist rääkides õpitud oskussõnavara; 2) leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele; 3) selgitab oma tööd; põhjendab töö käigus tehtud otsuseid; 4) kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust ning annab toetavat tagasisidet, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele.	• Tekst ja foto. Autorlus. Salvestamine ja jagamine.
--	---

8. klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi; 2) uurib kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele; 3) leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt; 4) kasutab õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 5) käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info; 6) teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer; 7) mõistab vormide ja värvide universaalsemaid tähendusi, toetudes tundides omandatud teadmistele;	• Kavandamine lähtuvalt valitud tehnika võimalustest ja piirangutest. Infootsing erinevatest teabeallikatest ideede arendamiseks. • Vorm ja kompositsioon. Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal). • Perspektiiv ühe- ja kahe koondpunktiga. Interjöörivaade. • Värvide optiline segunemine, varju värv. Varjude rütmid, vari kompositsiooni elemendina. • Arhitektuur ja disain. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted. Disain kui probleemilahendus.

8) teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, rakendab kujutiste salvestamise ja jagamise head tava. Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist; 2) märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid, toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele. Loomine Õpilane: 1) loob omanäolisust taotledes kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja teadlikult kavandades; 2) rakendab loomeprotsessis õpitud töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; 3) oskab rühmaliikmena esitleda teost publikule. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, peamised sümbolid, kontekst) ning kasutab kunstist rääkides õpitud oskussõnavara; 2) leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele; 3) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte; 4) selgitab oma tööd; põhjendab töö käigus tehtud otsuseid ja eksponeerimise valikuid; 5) kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust ning annab toetavat tagasisidet.	• Tehnikad ja materjalid. Väljendusvahendite vastavus ideele. Skulptuur, maal, joonistus, kollaaž, makett, foto, video, animatsioon. • Kunstiajalugu. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Traditsiooniline kunst, moodne kunst, kaasaegne kunst. Kunstiteose vaatlus ja analüüs. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö. • Kunstimuuseumi, galerii külastamine ning nähtu analüüsimine. • Nii enda kui klassikaaslaste teoste analüüsimine, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele. • Kunstniku loominguga tutvumine ja ühistöö loomine. • Teksti ja pildi mõju ja omavaheline kooslus. • Kunstiteose vaatlus ja analüüs. Teabe otsimine.
---	---

9.klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane:	• Kavandamine lähtuvalt valitud tehnika võimalustest ja piirangutest. Infootsing

1) analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid suhtluses; 2) uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta; 3) leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt; 4) kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 5) käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama; 6) teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer; 7) mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi; 8) teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi. Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist; 2) märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid. Loomine Õpilane: 1) loob omanäolisust taotledes kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades; 2) rakendab sobivaid töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; 3) oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib teost (ülesehitus ja vorm,	erinevatest teabeallikatest ideede arendamiseks. • Vorm ja kompositsioon. • Arhitektuur. Disain kui probleemilahendus. • Kunstiajalugu. Kaasaegse kunsti olemus ja aktuaalsed teemad. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Kunstiteose vaatlus ja analüüs. • Tehnikad ja materjalid. Väljendusvahendite vastavus ideele. Skulptuur, maal, joonistus, kollaaž, foto, video, animatsioon. • Visuaalne kirjaoskus: joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjeldus. • Liikumise mulje loomine. • Kahe punktiga perspektiivi kujutamine. Üldplaan. • Kunstimuuseumi, galerii külastamine ning nähtu analüüsimine. • Nii enda kui klassikaaslaste teoste analüüsimine, toetudes õpetaja antud suunavatele küsimustele. • Kunstniku loominguga tutvumine ja ühistöö loomine.
--	--

peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides õpitud oskussõnavara; 2) leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale; 3) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte; 4) selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid; 5) kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktsepteerib eriarvamusi.	
---	--

2.2. Muusika

Tundide arv nädalas

1.-4. klass	5.-9. klass
2 tundi	1 tund

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Muusikaõpetuse koostisosad on: musitseerimine laulmine, pillimäng, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus, muusikaline liikumine, omalooming, õppekäigud. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega.

Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály ja Carl Orffi pedagoogilistele võtetele.

Kesksel kohal on laulmine ja pillimäng. Lauldakse nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatena.

Rajatakse alus muusikatradsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus.

Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli), 6-keelse väikekandle võtted ja plaatpillide esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemis- oskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdi kultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid

- tunneb huvi muusika kui kunstiiligi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset
- mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikalistes tegevustes
- kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid
- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana
- teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure
- teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse teab Eesti ja paikkonna tuntumaid heliloojaid ja interpreete ning väärtustab kultuuritraditsioone;
- mõistab, kuidas huvi valdkonna vastu, muusikalised võimed ja teadmised võimaldavad kujundada sellest harrastuse või tulevad tulevikus kasuks ameti valikul.

Õppeaine eesmärgid:

- ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel
- kahe- või kolmehäälnelise laulmine kooris
- relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel
- pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes
- kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale
- eri rahvaste rahvaloominguga tutvumine
- muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes
- esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine
- teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud

Õppesisu ja õpitulemused I kooliastmes

Laulmine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu koduke” (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp”, „Teele, tee, kurekesed”, „Kevadel” („Juba linnukesed...”), „Kevadpidu” („Elagu kõik...”).

Pillimäng

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes;

12) on omandanud kuuekeelse väikekandle esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.

Muusikaline liikumine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 2) esitab eesti laulu- ja ringmänge.

Omalooming

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 3) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika) ja muusikapala ülesehitusega.
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.

Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
 - 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
 - 4) mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
 - 5) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;
 - 6) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.
- meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent,

orkester, helilooja, sõnade autor, muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbervärv), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat, märkide latern, vool.

Õppekäigud

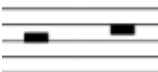
Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusika oskussõnavara.

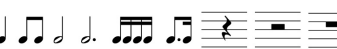
1. klass	2. klass	3. klass
Laulmine Õpitulemused • Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu. • Laulab meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (SO, MI, RA, JO) • Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. • Laulab peast 1. klassi ühislaule. Rõhuasetus laulmisel: Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni kujundamine. Hingamisharjutused.	Laulmine Õpitulemused • Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu. • Laulab meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (SO, MI, RA, JO, LE, alumised SO, RA) • Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. • Laulab peast 2. klassi ühislaule. Rõhuasetus laulmisel: Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni teadlik jälgimine.	Laulmine Õpitulemused Õpilane: • laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; • väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ „Lapsed, tuppa“, „Teele, teelet, kurekesed“, „Uhti, uhti, uhkesti“ „Emakesele“ • on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

<u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon,	<u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum,	• Laulab meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (JO-JO') Rõhuasetus laulmisel: Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempo (kiire, aeglane). <u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure
---	---	--

taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga rütmisilpide TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel. * Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI ja RA astmetega. Tutvutakse erinevate noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja). * Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. * Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA. Mudellaulud. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse eri tessituurides eelkõige SO, MI ja RA astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja noodijoonestikule.	lööök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Kinnistatakse rütme, rütmifiguure ja pausi rütmisilpide abil TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel. * Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist pentatooniliste astmete abil. Arvestatakse lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno</i>). * Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. * Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA₁ ja (alumine) SO₁ (pentatoonika). Mudellaulud. Kinnistatakse 1. klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid. Kinnistatakse lauldes eri tessituurides eelkõige SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA₁ ja (alumine) SO₁ astmetel	rütmisilpide TI-RI-TI-RI, TAI-RI abil ning poolpaus, tervetaktipaus ning teadvustatakse neid laulmisel. Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivältustega (TA = veerandnoot jne). * Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem). * Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid. * Relatiivsed astmed ja astmemudelid.
---	--	---

Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes. Praktilised tööd • Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). • Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. • Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. • Osalemine koolikoori tegevuses.	põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno</i>, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes. Praktilised tööd • Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). • Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. • Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. • Osalemine koolikoori tegevuses.	Mudellaulud. Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI, ülemine JO). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega. Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, <i>segno</i>, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka. Praktilised tööd • Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).
--	---	--

		• Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. • Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. • Kaanonite laulmine. • I kooliastme ühislaulude kordamine. • Osalemine koolikoori tegevuses.
--	--	---

Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; 2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. <u>Kehapill.</u> Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Rütmipillid.</u> Tutvutakse oma koolis olevate	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale; 2) on tutvunud väikekandle esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. 3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des ja/või kaasmängudes; 2) musitseerib väikekandlel või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus. Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid. <u>Kehapill.</u> Rakendatakse kehapilli lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Rütmipillid.</u> Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.
---	--	---

Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. <u>Eesti laulu- ja ringmängud.</u> Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel (sõõris), vooris ja viirus. Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak. Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. • Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi). • Eesti laulu- ja ringmängude	 Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. <u>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.</u> Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Tantsitakse ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender. Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.	muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes. <u>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.</u> Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega. Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka. Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Marssimine erinevates tempodes. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. • Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine,
--	--	---

mängimine.	• Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). • Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalsi ning rei(n)lenderi tantsimine.	milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). • Valsi ja polka tantsimine, kasutades põhisamme. • Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel.	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi; 3) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;

6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse õpitud astmemudelitele (SO, MI, RA) tuginedes. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 	väljendamisel. 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I). <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja	6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes; 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus. Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Liikumine.</u> Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused. Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3-
--	---	---

<u>Liikumine.</u> Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused. Mõisted: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>valjult</i> (forte), valjenedes, vaibudes. Praktilised tööd • Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine. • Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöös.	pausi ning pentatoonikat. <u>Liikumine.</u> Improviseeritud liikumise kaudu väljendatakse muusikapala karakterit. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused. Mõisted: laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>valjult</i> (forte), valjenedes, vaibudes. Praktilised tööd • Meloodia improviseerimine pentatoonikal. • Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. • Kunstitöös kuulatud muusika või	osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>. Praktilised tööd • Meloodia ja rütmi improviseerimine. • Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Rütmikaanonite loomine ja esitamine. • Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. • Kunstitöös kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
---	---	--

	laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.	
Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid. Soovituslik õppesisu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid. Soovituslik õppesisu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid. Soovituslik õppesisu

autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele. <u>Eesti rahvamuusika.</u> Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega. <u>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika.</u> Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. <u>Kontsert.</u> Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega. Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused. Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.	autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega. Otsitakse erinevatest infoallikatest autoritest teavet õpetaja suunamisel. <u>Eesti rahvamuusika.</u> Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi. Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega (kannel, hiiu kannel, lõõtspill, sarved, viled, torupill), neid eristatakse kuuldeliselt. <u>Vokaal- ja instrumentaalmuusika.</u> Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor). <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. <u>Kontsert.</u> Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes ja vaibudes.	Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jne. <u>Eesti rahvamuusika.</u> Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid. <u>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika.</u> Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, valss, polka). <u>Kontsert.</u> Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt,
--	--	---

• Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).	Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. • Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. • Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).	kasutades õpitud oskussõnavara. Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, žanr, marss, valss, polka, eesti rahvamuusika. Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. • Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jt, teoste kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine, nt muusikaviktoriin). • Erinevate muusikažanrite (marss, valss, polka) kuulamine ja eristamine. • Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse
--	---	---

		järgi. • Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).
--	--	--

II kooliaste

II kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes –laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises iikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
- 5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
- 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
- 8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;
- 9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;
- 10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmifiguurid ja pausid):

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

4. klass	5. klass	6. klass
Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann); 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt; 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust,	Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula); 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;	Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa); 5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust,

kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. Soovituslik õppesisu Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi. <u>Repertuaar.</u> Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälsed laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori.	5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga. Soovituslik õppesisu Korratakse ja kinnistatakse 4. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. <u>Repertuaar.</u> Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälsed laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Eesti lipp”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga.	kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. Soovituslik õppesisu Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. <u>Repertuaar.</u> Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälsed laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres”. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult. Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid
---	---	--

Kinnistatakse astmemudeleid mudellaulude abil. * Absoluutsed helikõrgused. Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. * Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. * Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi õpitud mõistete. Lauldakse kaanoneid. Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormiga. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm. Praktilised tööd	Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. <u>Vorm</u>. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist. Tutvutakse skertso žanriga. Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal. Praktilised tööd • Erinevad hääleharjutused ja häälemängud. • Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. • Laulmine ja improviseerimine õpitud	
---	--	--

• Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine(?). • Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi. • Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. • Kaanonite laulmine. • I kooliastme ühislaulude kordamine. • Osalemine koolikoori tegevuses.	astmemudelitel. • Kaanonite laulmine. • 4. klassi ühislaulude kordamine. • Osalemine koolikoori tegevuses.	
Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme,

3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. Soovituslik õppesisu Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.	kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. <u>Kehapillid.</u> Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Rütmipillid.</u> Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Plaatpillid.</u> Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul. Praktilised tööd	rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. <u>Kehapillid.</u> Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Rütmipillid.</u> Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Plaatpillid.</u> Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi. Praktilised tööd • Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Rütmi ja meloodia esitamine või
--	--	---

<u>Kehapill.</u> Rakendatakse kehapilli <i>ostinatodes</i>, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Rütmipillid.</u> Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. <u>Plaatpillid.</u> Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. <u>Klaviatuur.</u> Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne). Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse I	• Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. • Kaanonite esitamine.	improviseerimine plaatpillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. • Kaanonite esitamine.
--	--	---

kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur. Praktilised tööd • Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. • Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. • Kaanonite esitamine. • Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.		
--	--	--

Muusikaline liikumine Õpitulemused Õpilane: 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi. Soovituslik õppesisu Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus).	Muusikaline liikumine Õpitulemused Õpilane: 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi. Soovituslik õppesisu Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.	Muusikaline liikumine Õpitulemused Õpilane: 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi. Soovituslik õppesisu Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.
--	---	---

 Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). <u>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.</u> Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Mõisted: Korratatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	<u>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.</u> Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Mõisted: Korratatakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, reinlender. Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. • Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). • Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.	<u>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.</u> Teiste maade rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. • Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). • Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
---	--	---

Praktilised tööd • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. • Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. • Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). • Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.		
Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaadpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaadpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaadpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;

3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud	3) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. <u>Laulmine.</u> Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Liikumine.</u> Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.	3) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); . Soovituslik õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. <u>Laulmine.</u> Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, <i>ostinato</i>'sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Liikumine.</u> Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu.
--	---	---

muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. <u>Liikumine.</u> Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi. <u>Digivahendid.</u> Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut. Mõisted: Korratatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur. Praktilised tööd • Meloodia ja rütmi improviseerimine. • Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Rütmikaanonite loomine ja esitamine.	<u>Digivahendid.</u> Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. Mõisted: Korratatakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekaar, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid. Praktilised tööd • Meloodia ja rütmi improviseerimine. • Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Rütmikaanonite loomine ja esitamine. • Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.	<u>Digivahendid.</u> Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. Praktilised tööd • Meloodia ja rütmi improviseerimine. • (Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. • Rütmikaanonite loomine ja esitamine. • (Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Digitaalsete rakenduste kasutamine. • Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
---	---	---

• Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. • Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine. • Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. • Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi. • Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. • Kunsttöös kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.		
Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) tunneb ja eristab eesti rahvapille; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet;	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;

4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega. Soovituslik õppesisu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. <u>Eesti rahvamuusika.</u> Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel,	3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. Soovituslik õppesisu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega.	3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi; 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. Soovituslik õppesisu Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil. <u>Autorid.</u> Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades
--	--	--

kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. <u>Vokaal- ja instrumentaalmuusika.</u> Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi. <u>Kontsert.</u> Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusoper Estonia ja teater Vanemuine). <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. Mõisted: Korratatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm,	Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. <u>Eesti rahvamuusika.</u> Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötusi. <u>Vokaal- ja instrumentaalmuusika.</u> Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi. <u>Kontsert.</u> Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt,	teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötus, orkestratsioon, remiks, kaver). <u>Euroopa rahvaste muusika.</u> Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla). Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja heliloojate Aleksander Kunileid, Karl August Hermann, Miina Härma, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Rene Eespere, Alo Mattiisen, Olav Ehala, Rasmus Puur, Pärt Uusberg jt loominguga näitel. Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus heliloojate Rudolf Tobias, Heino Eller, Eduard Tubin, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Jaan Rääts, Erkki-Sven Tüür, Tõnu Kõrvits jt loominguga näitel. <u>Kontsert.</u> Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Analüüsitakse kuulatud
---	--	--

klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor. Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. • Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. • Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). • Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). • Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.	kasutades õpitud oskussõnavara. Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid. Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. • Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. • Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). • Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). • Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.	ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega. <u>Muusika väljendusvahendid.</u> Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades. Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmiline muusika. Praktilised tööd • Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. • Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. • Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna ja oma arvamuse põhjendamine. • Eesti muusika ajatelje loomine, nt kanda ajatelje ühele küljele laulupeo
--	--	--

		teekond läbi aja ja teisele eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus või koostada kaks erinevat ajatelge (paberil või digitaalselt). • Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). • Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). • Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne.
--	--	--

III kooliaste

III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;
- 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis);
- 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetiliselt ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
- 9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslasega;
- 10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;

11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad Kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

7. klass	8. klass	9. klass
Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;	Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;	Laulmine Õpitulemused Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);

5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida. Õppesisu <u>Repertuaar.</u> Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Mu isamaa on minu arm“, „Mul meeles veel“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu	5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida. Õppesisu <u>Repertuaar.</u> Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.	4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida. Õppesisu <u>Repertuaar.</u> Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa on minu arm“, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Saaremaa valss“, „Mul meeles veel“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. <u>Laulmine ja laulutehnika.</u> Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo
---	---	---

häälemurdeperioodil. <u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: * helivältused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süngoop ja triool * kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; * ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; * rondo ja variatsioonivorm; * muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, süngoop, triool.	<u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: * helivältused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süngoop ja triool * kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; * ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; * bassivõti repertuaarist tulenevalt; * rondo ja variatsioonivorm; * muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika	traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Laudakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil. <u>Muusikaline kirjaoskus.</u> Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: * helivältused, rütmifiguurid ja pausid * kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; * ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; * rondo ja variatsioonivorm; * muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.
---	--	---

Praktilised tööd - Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. - II kooliastme ühislaulude kordamine. - Osalemine koolikoori tegevuses.	Praktilised tööd - Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega rakendades muusikalist kirjaoskust. - II kooliastme ühislaulude kordamine. - Osalemine koolikoori tegevuses ja kooli kontserdielul.	Praktilised tööd - Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. - II kooliastme ühislaulude kordamine. - Osalemine koolikoori tegevuses.
Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille 2) rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri koosseisudes. Õppesisu Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: akustiline kitarr,	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille 2) rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri koosseisudes. Õppesisu Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-	Pillimäng Õpitulemused Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille 2) rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri koosseisudes. Õppesisu Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks

ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon. Praktilised tööd • Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.	Ameerika) muusikaga läbi pillimängu. Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Praktilised tööd • Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.	leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Praktilised tööd • Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.
Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilisi improvisatsioone 2) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilisi improvisatsioone 2) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste	Muusikaline omalooming Õpitulemused Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilisi improvisatsioone 2) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste

(nt regivärss, laulusõnad jm); 3) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 4) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. Õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng rütmipillidel, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Praktilised tööd • Omaloomingu loomine vokaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.	(nt regivärss, laulusõnad jm); 3) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 4) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. Õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng rütmipillidel, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. <u>Laulmine.</u> Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Praktilised tööd	(nt regivärss, laulusõnad jm); 3) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 4) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. Õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng rütmipillidel, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. <u>Laulmine.</u> Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. <u>Pillimäng.</u> Luuakse rütmilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.
---	--	--

• Projektülesanded, nt muusika tegemine erinevate (olme)esemetega loomine. • Laulutekstide loomine.	• Omaloomingu loomine vokaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. • Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. • Laulutekstide loomine.	Praktilised tööd • Omaloomingu loomine vokaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. • Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.
Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid	Muusika kuulamine Õpitulemused Õpilane: 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid

4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades. Õppesisu	kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades. Õppesisu <u>Autorid ja artistid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti)	kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades. Õppesisu <u>Autorid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretide ja
---	--	---

<u>Autorid ja interpreedid.</u> Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). <u>Muusikainstrumentid.</u> Eristatakse kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt). <u>Maailma rahvaste muusika.</u> Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikas Idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Sven Grünberg, Peeter Vähi jt). <u>Vaimulik muusika.</u> Tutvutakse eesti vaimuliku rahvalaulu ja heliloojatega, kes on oma loomingus kasutanud vaimulikke rahvaviise (Cyrillus Kreek, Tõnu Kõrvits jt) ning heliloojatega, kes on loonud vaimulikku muusikat (Rudolf Tobias, Arvo Pärt, Urmas Sisask jt). <u>Eesti pärimusmuusika tänapäeval.</u> Pärimusmuusika mõiste, artistid ja ansamblid, festivalid, õppimisvõimalused.	artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). <u>Heli ja selle omadused.</u> Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega. <u>Muusikatööstus.</u> Tutvutakse muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis). <u>Maailma rahvaste muusika.</u> Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat. <u>Rokk- ja popmuusika sünn ja areng.</u> Levimuusika Eestis. Kuulatakse ja võrreldakse rokk- ja popmuusika stiile, luuakse seosed levimuusika arenguga Eestis. <u>Kontsert.</u> Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud	artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). <u>Orkester.</u> Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega. <u>Hääl.</u> Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, hääletekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike. <u>Maailma rahvaste muusika.</u> Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat. <u>Muusikateater:</u> ooper, operett, muusikal, ballett. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr
--	---	--

<u>Kontsert.</u> Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara. Mõisted: korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid, nt helilooja, dirigent, ansambel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, muusikavorm, AB, ABA (2- ja 3-osaline lihtvorm) Uued mõisted: interpreet, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul, pärimusmuusika. Praktilised tööd • Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. • Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. • Valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad,	ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara. Mõisted: heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mäenedžer, autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, rock'n'roll, soul, funk, heavy rock jt. Praktilised tööd: • Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. • Mürataseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu. • Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. • Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine,	Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis. <u>Džässmuusika.</u> Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut. <u>Filmimuusika.</u> Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse) olulisemate maailma ja eesti filmimuusikaheliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut. <u>Kontsert.</u> Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara. Mõisted: sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, libreto, lavastaja,
--	---	--

Austraalia jt) muusika kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga. • Kuulamistestid. • Pärimuse kogumine vanematelt, vanavanematelt. • Töötluste loomine vanemast või uuemast rahvalaulust või pillipalast. • Infootsing pärimusmuusika õppimisvõimalustest Eestis. • Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna (nt muusikainstrumentide tutvustamiseks). • Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jm. • Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.	võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. • Muusika kuulamistestid. • Ajatelje koostamine näiteks https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline) ◦ muusikatehnika areng; ◦ Eesti levimuusika ajalugu; ◦ rokk- ja popmuusika ajalugu. • Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. • Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. • Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.	aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, <i>ragtime</i>, sving, filmimuusika, <i>soundtrack</i>. Praktilised tööd • Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. • Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. • Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. • Ajatelje loomine: Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusooper Estonia); džässi kujunemine. • Muusika kuulamistestid. • Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna. • Projektülesanne: filmilõikude
--	--	--

		helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine. • Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. • Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. • Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.
--	--	--

LIHTSUSTATUD ÕPE

1. Kunst

1.1. Õpetuse eesmärgid

Kunstiõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane: 1) suudab luua erinevaid kunstitöid, kasutades õpitud teadmisi ja oskusi, tunneb rõõmu kunstist ja sellega tegelemisest; 2) kasutab töövahendeid ja materjale sihipäraselt, ohutult ja säästvalt; 3) töötab iseseisvalt ja teeb koostööd kaaslastega; 4) kirjeldab kunstitöid ning väljendab oma eelistusi ja arvamusi, kasutades (kunsti)oskussõnavara; väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi; 5) tunneb huvi kunstiteoste ja Eesti kunstipärandi vastu, väärtustab enda ja teiste inimeste loomingut.

1.2. Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassis on kunstiõpetuse peamine roll olla siduvaks õppeaineks, kinnistada käelise tegevuse ja eri meelte kaudu teistes õppeainetes omandatud teadmisi ja oskusi. Õpetusega taotletakse, et õpilane tahab ja julgeb end loominguliselt väljendada. Juhtiv meel on selles vanuses taju. Õpilane täidab ülesandeid valdavalt koostegevuses eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi. Erinevate vahendite kasutamise ja näitlikustamise kaudu kujuneb õpilastel vaatlus- ja võrdlemisoskus, areneb tähelepanu, nägemis-, kompimis- ja ruumitaju ning mootorika. Õpitakse kõikide meeltega tajuma objekte ja kujutisi enda ümber, õpitakse eristama värvusi ja erinevaid materjale. Mootorika arengut toetavad võimetekohaselt omandatavad maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise ja voltimise baasoskused. Töö käigus areneb õpilaste kõne (kuulamine, suuliste lühikorralduste täitmine, suuline väljendusoskus), kuna õpilane saab oma tegevust kõnega. Õpitakse töötama grupis ning jagama ühiskasutuses olevaid töövahendeid. Õpetaja suunamisel õpitakse valida eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; kujunevad korraharjumused ja oskused ning püsivus oma töö lõpule viimiseks.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi õpilased õpivad arutlema, olulist teisejärgulisest eristama, esemeid eri põhimõtete järgi ühendama ja esemete eri tunnuseid üksteisest eristama, neid kunstitöös kujutama. Õpilaste taju ja peenmootorika arengut toetavad keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted – detailsemad joonistused, voolimistööd, lõikamine käärade ja/või paberinoaga, värvide segamine maalimisel jms. Ühistegevuses rakendavad õpilased õpetaja suunamisel omandatud õpioskusi, vajades seejuures pidevat meeldetuletamist ja kordamist. Järjepideva õpetuse tulemusena õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima. Õpetaja juhendamisel omandatakse esmased digivahendite kasutamise oskused. Õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi, väärtustama oma ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi. Õpetaja abiga teadvustatakse kunstilise tegevuse terapeutilisi omadusi oma emotsioonide kujutamisel.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õpilased suudavad meelde jätta lihtsamate töövõtete ja nende kasutamise järjekorda. Õpilased õpivad tööprotsessi kavandama. Kirjeldavad suunavate küsimuste abil, milline võiks olla planeeritava töö tulemus. Tööde valmimisel kommenteerivad õpilased oma töid ja annavad neile hinnangu. Harjutamise tulemusena õpitakse kujutama inimest eri poosides, järgides proportsioone. Õpitakse tundma elementaarseid kujunduspõhimõtteid ning neid oma töös kasutama. Õpetaja suunamisel kasutatakse omandatud mõisteid, vesteldes lihtsamatel kunstiga seotud teemadel. Kunstiga seotult kujundatakse erinevate digivahendite ja -keskkondade kasutamise oskusi, sealhulgas ka autoriõigustega arvestamist.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassi õpilased töötavad nii iseseisvalt kui ka rühmas, rakendavad õpetaja juhendamisel eelmistel aastatel omandatud teadmisi ja oskusi, valides ning kasutades sobivaid töövahendeid ja -võtteid. Süveneb oskus ise oma tööd kavandada, luua, viimistleda ning tulemust hinnata. Õpitakse leidma olulist aine- ja teemaalast teavet, eristama olulist teavet vähemolulisest. Kujuneb oskus käituda turvaliselt nii digitaalsetes kui ka füüsilistes keskkondades, arvestada ühiskondlike normide ja riskidega. Õpetusega taotletakse, et õpilased oskaksid ja tahaksid end oma võimete piires kunstiliselt väljendada. Kujundatakse teadmist ja arusaamist kunstist kui hobist ja vaimse tervise toetajast.

1.3. Õppesisu ja -tegevused

1. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• põhivärvide segamine piiratud värvide arvuga; • värvide helestamine ja tumestamine (loodus- ja pildivaatlused, tajukujutluste arendamine, lähiümbruse värvitoonide leidmine ja nimetamine); • objekti kujutamine šablooni või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlusoskuse, koordineerimise arendamine); • kunsti töövahendid ja nende korrashoid (pintslite jt vahendite õige hoidmine, kasutamine ja puhastamine, turvalisus); • esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis	• Tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi. • Kujutab esemeid/olendeid orientiiride abil. • Valmistab ette ja korrastab õpetaja juhendamisel oma töökoha. • Täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegEVuses, eeskuju ja näidise järgi. • Julgeb katsetada ja tunneb rõõmu kunstialasest tegevusest.

endale tähenduslikes töödes; • mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine; • kunstitööde vaatlus, videojuhendi järgi joonistamine.	
---	--

2. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
- tutvumine erinevate materjalidega, sh looduslikud materjalid ja jääkmaterjalid ning nende kasutusvõimalused; - objekti kujutamine šablooni või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlusoskuse, koordineerimise arendamine); - portree ja miimika (oma pere ja sõprade kujutamine, erinevate emotsioonide väljendamine töös); - esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes; - maalimine kattevärvidega, tööpinna ettevalmistus ja korrastamine; - graafika: templitrükk, materjalitrükk ja trükkimine näidise järgi.	- Tunneb (nimetab) kasutatavaid töövahendeid ning –materjale. - Leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava (õpetaja juhendamisel). - Kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana. - Võrdleb 2–3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel. - Valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökoha.

3. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• erinevate töövahendite ja materjalide kasutamine ja nende korrashoid (pintslite jt vahendite õige hoidmine, kasutamine ja puhastamine, turvalisus); • loomade jt elusolendite kujutamine (iseloomuliku asendi, karvkatte, pinnafaktuuri jne kujutamine, kompimismeele arendamine); • inimese kujutamine paigal ja liikumises (näidismudelite ja skeemjooniste kasutamine); • rütm ja liikumine (erinevate mustrite kujundamine, mängulised rütmiharjutused); • keskkond ja selle kujutamine (erinevad keskkonnad ja looduskaitse); • kujutamine ruumis ja tasapinnal (erinevate tehnikate kasutamine).	• Kasutab ohutult ja säästvalt töövahendeid ja – materjale. • Kujutab loomi (jt elusolendeid) neile iseloomulikus asendis. • Märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab kujutist. • Järgib mustri rütmi. • Võrdleb ja iseloomustab õpetaja suunamisel kahte kujutist tajutavate tunnuste alusel, väljendab kujutiste paiknemist pildiruumis. • Edastab erinevaid keskkondi sellele omaste objektide ja koloriidi kaudu. • Katsetab ja rakendab mitmesuguseid kunstitehnikaid ja töövõtteid omandatud oskuste piires.

4. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
- inimese kujutamine paigal ja liikumises (näidismudelite ja skeemjooniste kasutamine); - piiratud ja piiramata pind (mõisted: piiratud ja piiramata pind, objekti ja tausta seos); - ülesanded piiratud värvide arvuga, põhivärvide segamine, katsetamine erinevate vahenditega (guašš, akvarell, pastell, värvipliiats, viltpliiats); - perspektiiviõpetus (objekti kujutamine ees, taga ja keskel, elemendi esiletõst suuruse ja värvi abil); - voltimine ja modelleerimine näidise ja eeskuju järgi; modelleerimine erinevatest materjalidest, peenmotoorika arendamine; - tutvumine paikkondliku kultuuri ja kunstiloominguga.	- Kujutab inimest paigalasendis ja liikumises. - Kujundab piiramata pinna mõnd trükitehnilist vm võtet kasutades. - Jälgib pinna katmisel kujutise kontuuri. - Segab põhivärvide II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul). - Kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga). - Voldib paberit eeskuju järgi. - Modelleerib erinevatest materjalidest näidise või eeskuju järgi. - Teab nimetada mõnd paikkonnale omast kunstiobjekti.

5. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• värvisümboolika; meeleolu väljendamine värvide abil; ühe värvi erinevad varjundid; • perspektiiviõpetus (objekti kujutamine ees, taga ja keskel, elemendi esiletõst suuruse ja värvi abil); elemendi sidumine taustaga; suuruse näiline vähenemine kauguses; • tutvumine rahvakunsti, rahvariide ja tarbeesemetega, kujunduselemendid ja märgimaagia rahvakunstis; • vestlused kunstist: erinevad kunstiiliidid (maal, skulptuur, arhitektuur, teatrikunst) ja nende eristamine; • esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes; • mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine; • disain ja ruumi kujundus (erinevatest materjalidest ruumikujunduselementide meisterdamine, taaskasutus); • loodusvormide kujutamine graafiliselt ja plastiliselt, keraamika mõiste ja ajalugu.	• Kasutab värvuste segamist temaatilistes töödes emotsiooni väljendamiseks. • Kujutab inimest liikumises. • Tõstab oma töödes tegelasi ja objekte esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil ning loob terviku. • Väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel. • Kujutab ja kujundab rahvakunsti esemeid ja väärtustab kultuuripärandit. • Võrdleb oma ja kaaslaste töid (leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi). • Osaleb vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jm). • Kujutab esemeid ruumiliselt valguse ja varju abil. • Loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid. • Modelleerib savist ja mõistab keraamika tähendust. • Toob näiteid keskkonnakaitse võimalustest.

6. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• inimese kujutamine paigal ja liikumises (inimese proportsioonid ja emotsioonide edastamine); • natuurist joonistamine (elus ja eluta objektide ruumiline kujutamine, paiknemine pildiruumis ja suurussuhted); • põhivärvid ja vastandvärvid (vastandvärvide segamine värviringi alusel, ühe värvi erinevad toonid); • värvide helestamine ja tumestamine (ühe värvitooni erinevad hele-tumedusastmed, soe ja külm koloriit); • rütm ja dünaamika (sümmeetria ja asümmeetria); • osalemine uurimuslikes ja loovates rühmatöodes ühise eesmärgi nimel; • erinevate kunstiliikide (maal, skulptuur, graafika) vaatlus, võrdlus ja analüüs; • perspektiiviõpetus (objekti kujutamine ees, taga ja keskel, elemendi esiletõst suuruse ja värvi abil); • vestlused kunstist: erinevad kunstiliigid (maal, skulptuur, arhitektuur, teatrikunst); kunstide seosed (kostüümid, kujundused), tarbeesemed.	• Arvestab inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel. • Joonistab natuurist ja edastab nähtut ruumiliselt, arvestades objekti paiknemist pildi pinnal. • Kujutab temaatilistes töodes koloriidi abil tegevuse aega ja kohta. • Nimetab värviringil põhivärvid ja vastandvärvid, eristab sooja ja külma koloriiti. • Tajub rütmi ja dünaamikat erinevates kunstiteostes. • Töötab rühmas ja on ühistegevuses kaaslast toetav. • Tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, graafika) ja loob seoseid. • Väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool. • Kujundab oma lähemat ümbrust (stend, klassiruum).

7. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• natuurist joonistamine (elus ja eluta objektide ruumiline kujutamine, paiknemine pildiruumis ja suurusuhted); • modelleerimine erinevatest materjalidest (ruumikujunduselementide meisterdamine, keraamika); • loodusvormide ja nähtuste kujutamine graafiliselt ja maaliliselt; • põhivärvid ja vastandvärvid, värvused ja nende nimetused värviringi põhjal; • värvide helestamine ja tumestamine (ühe värvitooni erinevad hele-tumedusastmed, soe ja külm koloriit); • erinevate tehnikate (maal, joonistus, kollaaž) kasutamine loovaks eneseväljenduseks, valikute tegemine ja tehnikate kombineerimine; • visuaalne kommunikatsioon ja graafiline disain; • skulptuuride, maalide, joonistuste, arhitektuuri vaatlemine; • rahvakunst ja autorlus, kunstilooming.	• Kujutab esemeid ja objekte ruumiliselt valguse ja varju abil. • Loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid. • Modelleerib savist ja mõistab keraamika tähendust. • Segab ja kasutab maalimisel värvide eri toone. • Teeb kollaaži ja kombineerib seda erinevate tehnikatega. • Tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika). • Mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust. • Märkab kujunduselemente keskkonnas ja mõistab graafilise disaini olulisust.

8. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• portree ja miimika (erinevas eas inimese kujutamine); • kujutamine ruumis ja tasapinnal (langeva varju kujutamine ja modelleerimine valguse ja varju abil); • põhivärvid ja nende segamine (erinevate tonaalsuste eristamine ja sõnastamine (rühmatöö)); • sümmeetria ja asümmeetria (konstrueerimine kesktelje ja horisontaaltelje abil); • rütm ja liikumine (joonistamine sirkli ja joonlaua abil, kubism, op-kunst); • rahvusliku ornamendi iseloomulikud tunnused ja nende konstrueerimine; • ruumikujunduse elemendid; lavastuse kujundamine.	• Leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese vanust ja näoilmeid kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes. • Eristab õpetaja suunamisel pildi koloriiti, oskab seda kirjeldada. • Kujundab ornamenti (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi. • Eristab etenduses esinevaid eri kunstiliike (visuaalne kunst, muusika, lavakunst, liikumine). • Eristab kultuurinähtusi ja kunstiliike (sh karikatuur, šarž, grafiti).

9. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• erinevas eas inimese kujutamine, emotsioonide väljendamine (miimika, kehahoid); • ruumiline kujutamine, erinevad vaatenurgad (linnuperspektiiv, konnaperspektiiv); • proportsioon ja suurusuhted kujutamisel; • kunstiteose kirjeldamine; • kaaslaste loomingu analüüs ja hindamine.	• Kujutab inimest eri vanuses, meeleolus, asendis ja tegevuses. • Kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja –vahendeid, kujutamise ja kujundamise viise. • Märkab suuremaid kompositsiooni- ja proportsioonivigu. • Kirjeldab kunstiteoseid õpitud oskuste piires ja põhjendab oma eelistusi. • Väärtustab kunstiloomingut (oma ja kaaslaste tööd).

1.4. Õpitulemus

1.4.1. Õpitulemused I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

1) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest; 2) tunneb ära ja nimetab õpitud töövahendeid ja tehnikaid, kasutab neid kunstitöodes oma võimetest lähtuvalt (vajaduse korral õpetaja abiga); 3) teostab kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades, kasutab omandatud tehnikaid ja töövõtteid, töötab keskkonnasõbralikult; 4) viib alustatud töö iseseisvalt või abiga lõpule; 5) oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid, peab kinni rühmas kokkulepitud reeglitest; 6) hoiab õpetaja juhendamisel korras töökoha ja oskab enda järelt koristada; 7) tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega; 8) kirjeldab etteantud lihtsate küsimuste abil enda tööprotsessi ja tulemust, oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.

Õpitulemused 1. klassis

Õpilane:

1) tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliiatsid, viltpliiatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms); 2) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi; 3) joonistab šablooni või orientiiri abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga; 4) rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades; 5) liimib liimipulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades; 6) voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades; 7) voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid, vajaduse korral õpetaja abiga; 8) hoolitseb õpetaja juhendamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest.

Õpitulemused 2. klassis

Õpilane:

1) tunneb ära, nimetab ja oskab õpetaja juhendamisel kasutada erinevaid materjale (paber, kartong, plastiliin, savi, looduslik materjal jms); 2) kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks; 3) järgib jõukohast mustri rütmi; 4) jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri; 5) leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava objekti/detaili, võrdleb 2–3 tajutava tunnuse (nt värvus, kuju, suurus) alusel näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel; 6) joonistab vabalt või šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab neid, vajaduse korral abiga; 7) kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana, vajaduse korral suunamisel või näidise abil; 8) kasutab omandatud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms), vajaduse korral abiga; 9) täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses suulise juhendamise järgi vastavalt oma võimetele ja omandatud oskustele, vajaduse korral eeskuju ja näidist kasutades, aga võimalikult palju loomingulist iseseisvust säilitades; 10) hoolitseb õpetaja suunamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest.

Õpitulemused 3. klassis

Õpilane:

1) kasutab ohutult töövahendeid ja materjale; 2) kujutab elusolendeid ja eluta objekte neile iseloomulikul viisil; 3) märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab vajaduse korral oma tööd; 4) oskab õpetaja juhendamisel materjalist lähtuvalt kasutada sobivaid töövahendeid ja töövõtteid (paberi rebimine, lõikamine ja voltimine; guašside, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine; savi või plastiliini voolimine eri võtetega); 5) täiendab mustri rütmi; 6) kujutab visuaalselt õpetaja suunamisel kujutatu põhilisi tunnuseid (väiksem-suurem, paksem-peenem, pikem-lühem jne) ja õpitud ruumisuhteid pildil (kõrval, ülal, all jne); 7) valmistab juhendamisel tähtpäevalisi ruumikaunistusi; 8) viib alustatud töö lõpule; 9) korrastab oma töökoha.

1.4.2. Õpitulemused II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja võimaluse korral neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades ja uurides, teeb õpetaja abil põhjendatud valikuid õpitud tehnikate, töövõtete, materjalide ja kompositsiooni põhimõtete hulgast; 2) kasutab lihtsamaid kunstialaseid mõisteid; 3) tunneb ja oskab kasutada tingmärke, jooniseid, skeeme ja sümboleid oma kogemuse ja õpitu piires; 4) kasutab õpetaja juhendamisel graafilise disainiga seotud tööde loomisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid; 5) tunneb ja kasutab õpetaja juhendamisel õpitud töövõtteid ja töövahendeid, järgides ohutusnõudeid; 6) teab ja järgib hügieeni, korra ja puhtuse nõudeid; 7) kasutab loomingulist tegevust oma emotsioonide väljendusvahendina; 8) kasutab õpetaja juhendamisel eesmärgipäraselt lihtsamaid digivahendeid; 9) tegutseb õpetaja juhendamisel eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades; 10) teab ja järgib kujutiste salvestamise ja jagamisega seotud head tava.

Õpitulemused 4. klassis

Õpilane:

1) kasutab töös erinevaid materjale, sh taaskasutatavaid materjale; 2) mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada; 3) kujutab inimeste, esemete ja loodusobjektide peamisi iseloomulikke tunnuseid, väljendab kujutatava ja ka enda emotsioone; 4) segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul); 5) kaunistab tähtpäevadeks ruumi; osaleb ühise keskkonna kujundamisel; 6) suudab töö tegemisel järgida lihtsat tööjuhendit (sh videojuhend) ja võrrelda oma tööd näidise, vajaduse korral õpetaja abiga; 7) kirjeldab tööprotsessi, enda ja kaaslaste töid, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga; 8) kasutab võimaluse korral erinevaid digivahendeid.

Õpitulemused 5. klassis

Õpilane:

1) sooritab lihtsamaid töövõtteid videojuhendite järgi; 2) kasutab suunamisel õpitud tehnikaid kunstitööde loomisel ja lähiümbruse kujundamisel (stend, klassiruum, oma tuba, päeviku kaaned jne); 3) kujutab inimest ja muid elusolendeid liikumises; 4) väljendab kunstitöös erinevaid emotsioone, kasutab selleks värve; 5) eristab külmi ja sooje värvusi, oskab juhendamisel toone helestada ja tumestada; 6) tõstab oma töödes esile ja võrdleb kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel; 7) väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel; 8) võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi; 9) osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel.

Õpitulemused 6. klassis

Õpilane:

1) kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt, kasutab juhendamisel digivahendeid; 2) planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektiõppe raames; 3) töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd; 4) kujutab temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta; 5) väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool; 6) arvestab juhendamisel ja näidise abil inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta; 7) kasutab juhendamisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel; 8) tunneb ja oskab kasutada õpitud kunstilaseid mõisteid (skulptuur, maal, graafika jms); 9) väärtustab kunsti enda isikupära ja emotsioonide väljendusvahendina, väärtustab ka teiste loomingut.

1.4.3. Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

1) väärtustab loomingulisust, isetegemist ja materjalide taaskasutust; 2) kasutab ja kombineerib juhendamisel traditsioonilisi ja nüüdisaegseid materjale ning töövahendeid turvaliselt ja otstarbekalt; 3) kasutab suunamisel ainealast teabekirjandust ja vastavaid veebilehti; 4) jälgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; loeb ja mõistab etiketil, skeemil, juhendil olevat teavet ja juhindub sellest; mõistab tingimärke ja oskab leida veebist vajalikku infot, vajaduse korral abiga; 5) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsusega; 6) taotleb tööde omanäolisust, loob juhendamisel kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka teadlikult kavandades, valib ja rakendab loomisprotsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnikaid, töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; võimaluse korral eksponeerib ja esitleb oma töid põhjendatult; 7) analüüsib vajaduse korral abiga kunstiloomingu erinevaid avaldumisvorme (kunst, meedia ja reklaam, visuaalsed objektid), arutleb nende üle, seostab kunste ja kunsti teiste valdkondadega, ühiskonna muutustega üldisemalt; 8) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning eneseväljendusest; 9) kujutab ja kujundab esemeid, olendeid, sündmusi jmt nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi; 10) mõistab loomingulise tegevuse võimalusi iseenda ja oma emotsioonide väljendamise vahendina, väärtustab loomingulisi tegevusi igapäevaelu rikastajana.

Õpitulemused 7. klassis

Õpilane:

1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel kujutatava olulisi tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes; 2) oskab segada ja kasutab maalimisel värvide erinevaid toone; 3) oskab juhendamisel kasutada töös ühe-punkti-perspektiivi; 4) loob erinevate vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid; 5) kasutab digivahendeid ja digikeskkondi, vajaduse korral abiga; 6) oskab juhendamisel kombineerida omavahel erinevaid materjale, sh kollaažina; 7) tunneb ära ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika); 8) mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust (sh digikunsti) ning autoriõiguste olemust ja tähendust; 9) märkab ja kirjeldab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.

Õpitulemused 8. klassis

Õpilane:

1) kavandab ja teostab suunamisel kunstitöö, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid; 2) oskab juhendamisel loomeprotsessis omavahel kombineerida erinevaid materjale ja tehnikaid (mixed-meedia, kollaaž, installatsioon); 3) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese näoilmeid ja emotsioone kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes; 4) kasutab juhendamisel kahe-punkti-perspektiivi; 5) eristab ja kasutab õpetaja suunamisel pildi maalimisel koloriiti, andmaks edasi pildil kujutatu õhkkonda, oskab seda kirjeldada, vajaduse korral abiga; 6) kasutab juhendamisel graafilise disaini võimalusi (kirjakunst, ornament, logo, pakendi disain) nii traditsiooniliste kui ka digitaalsete vahenditega, lähtudes kompositsiooni põhialustest; 7) tunneb erinevaid kultuurinähtusi ja kunstiliike: etenduskunst, tants ja liikumine, tarbekunst, animatsioon, performance, installatsioon, tänav- ja maastikukunst jne; 8) teeb omal valikul või õpetaja juhendamisel jõukohase pikkusega kirjaliku töö või esitluse kunstiliigi või kultuurinähtuse kohta individuaalselt või grupitööna; 9) suudab, vajaduse korral õpetaja suunamisel, valida sobivaid vahendeid oma loominguliste ideede teostamiseks, soovitatavalt ka koolivälistes keskkondades.

Õpitulemused 9. klassis

Õpilane:

1) kasutab õpitud tehnikaid, töövahendeid ja materjale, järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 2) kasutab õpitud kujutamise, kujundamise ja esitlemise viise, sh digivahendeid, järgib autorikaitse reegleid; 3) oskab oma võimete kohaselt kujutada inimest eri vanuses, meeleolus, asendis, tegevuses ja keskkonnas, oskab juhendamisel ka naturist joonistada (nt visandada); 4) teab ja kasutab suunamisel peamisi kompositsiooni- ja proportsioonireegleid; 5) kirjeldab kunstiteoseid õpitud teadmiste ja oskuste piires, põhjendab oma eelistusi ja arvamusi; 6) teadvustab kultuurinähtuste ja erinevate kunstiliikidega seotud võimalusi vaba aja sisukaks veetmiseks nii tarbija kui ka loojana; 7) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt ja eetilisel, arvestab visuaalseid kujutisi luues autorsusega; 8) analüüsib kunsti erinevaid avaldumisvorme (sh meedia ja reklaam), seostab kunste ja kunsti teiste eluvaldkondadega ning ühiskonna muutustega, vajaduse korral abiga; 9) oskab anda hinnangut enda ja teiste loomingule ja seda põhjendada, vajaduse korral abiga; 10) on teadlik loomingulise tegevuse, sh kunsti terapeutilisest toimest.

1.5. Kunstiõpetuse lõiming teiste õppeainetega

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Kunst ja sotsiaalsained

Sotsiaalsainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

- Tutvustatakse tuntud kunstnikke, nende teoseid läbi aegade.
- Tutvustatakse eri ajastute kunstivoole.
- Käsitletakse ehituskunsti arengut aegade jooksul.
- Korraldatakse kunstiteemalisi õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).

Kunst, emakeel, võõrkeeled

Emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis.

- Illustratsioonide juurde kuuluvate tekstide jõukohane analüüs.
- Tekstide põhjal illustratsioonide loomine.
- Kirja kasutamine kunstiteoses.
- Tähtpäevade teemaliste kaartide kutsete meisterdamine.

Kunst ja loodusained

Loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

- Loodustunnetuse arendamine läbi kujutava kunsti.
- Kunsti vahendite ja materjalide seosed loodusega.
- Looduslike materjalide kasutamine.
- Loodusmaalide, skulptuuride loomine või pildistamine, filmimine.

Kunst ja matemaatika

Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

- Mõõtmine ja selle erinevate meetodite kasutamine.
- Kujundite oluliste tunnuste liigitamine ja sümbolite kasutamine
- Geomeetriaalaste mõistete rakendamine erinevates kunsti valdkondades, näiteks arhitektuuris, ruumikujunduses.
- Geomeetria mõisted on aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsil.
- Piltidel olevate esemete-nähtuste tunnuste võrdlemine ja liigitamine.

Kunst, käsitöö ja tehnoloogia

Käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

- Kunstiõpetus ja tööõpetus on lõimitud nii loovuse, loomingu kui käsitööoskustega.
- mõlemad ained eeldavad õpilastelt individuaalset eneseväljendust, julgustavad õpilasi loovalt väljenduma, luuakse mingi reaalne teos.
- nii kunstiõpetuses kui tööõpetuses õpitakse läbi esemelise õpikäsitluse. Õppeülesannete täitmine vajab käelisi oskusi ja õppeprotsess eeldab käelise koordineerimise arendamist.

- Kunstiõpetuses ja tööõpetuses on mõnede ülesannete täitmisel kasutusel samad tööriistad materjalid.
- Mõlemas aines uuritakse värvi, kuju, proportsiooni visuaalseid elemente.
- Mõlemad ained eeldavad erinevate materjalide ja nende omaduste tundmist.
- Kasutusel on tööõpetusega samad digivahendid ja programmid.
- Mõlemas aines kavandatakse töid või kunstiteoseid alates idee väljatöötamisest kuni lõpptooteni.

Kunst ja liikumisõpetus

Liikumisõpetusest lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

- Kunstilised tegevused ja muusikalis-rütmilised liikumistegevused loovad võimaluse loominguks eneseväljenduseks, arendavad loovust.
- Mõlemas tunnis arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust, koordineerimist.
- Kunstiõpetuse tunnis võib kavandada liikumisõpetuse tundide jaoks kostüüme, maske, dekoratsioone.
- Kujutada oma kunstitööl sportlasi, sportlikke tegevusi jne.

2. Muusikaõpetus

2.1. Õpetuse eesmärgid

Muusikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane: 1) tunneb rõõmu muusitseerimisest; 2) omandab muusika kuulamise kogemuse; 3) laulab ja esineb pingevabalt; 4) rikastab oma tundeelu muusikaelamuse kaudu; 5) kujundab muusikalist maitset.

2.2. Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 1.–2. klassis

Muusikaõpetuses pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele. Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega. Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase; rõõmsa ja kurva muusikaga. Helivältsi väljendatakse konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega, meloodia kõrguse muutusi tähistatakse tajutavate käeliigutuste või joonistega tahvil. Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassis pööratakse tähelepanu laulmisele ning liikumisele muusika rütmis (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis). Rütmipillide tegemiseks kasutatakse käepäraseid looduslikke materjale, nende valmistamisel kaasatakse vanemate klasside õpilasi. Laulude valikul arvestatakse laste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldusprobleeme. Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. Tutvustatakse Eesti hümnid, õpetatakse seda kaasa laulma. Laulusõnade mõistmiseks tehakse koostööd eesti keele õpetajaga. Sotsiaalset suhtlemist ja kaaslastega arvestamise oskust kujundatakse laulumängude abil.

Muusikatunnis õpitud laulu- ja tantsumänge soovitatakse mängida ka teistes ainetundides ning klassi- ja koolipidudel.

Õppetegevus 6.–7. klassis

Õppetegevuses tuginetakse kujunenud oskustele, esmaseks ei ole muusika täpne produtseerimine, vaid muusika tegemisest või kuulamisest positiivsete emotsioonide saamine. Arendatakse rütmija meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi. Pööratakse tähelepanu rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida, arendatakse soovi osaleda kultuuriüritustel. Õpetaja suunamisel kuulatakse ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat. Õppeprotsessi mitmekesistatakse interaktiivsete õppematerjalidega ning kasutatakse infotehnoloogilisikommunikatiivseid võimalusi.

Õppetegevus 8.–9. klassis

Et õpitud laulu kindlalt omandada, tuleb neid sageli korrata. Laulmisse toob mitmekesisust instrumentaalsaate rakendamine ning tekstikohane liikumine. Toimub pidev vokaalsete võimete ning hääle individuaalsete omaduste arendamine. Ühehäälsel ja paigutisel kahehäälsusega laulude laulmine (kaanonid). Tähtis on häälehoid häälemurde perioodil. Arendatakse edasi laste individuaalseid muusikalisi võimeid, korraldatakse üritusi esinemiskogemuste andmiseks (laul ning pillimäng; esinemine solistina, ansamblis, kooris). Tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis. Õpitakse tundma muusika eri žanre, kuulatakse muusikat, võimaluse korral külastatakse ühiselt kontserte või teatrietendusi.

2.3. Õppesisu ja -tegevused

1. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
● Helide kuulamine, matkimine, jäljendamine. Inimhääle eristamine teistest hääldest; ● CD-lt muusika kuulamine ja sellele reageerimine; ● Helivältuste tundmaõppimine ja järelekordamine; ● Reageerimine muusika rütmile, rõhulisele osale muusikas õpetaja suunamisel; ● Rõhuline ja rõhuta heli; ● Kuulamiskogemuse omandamine, õpitud laulude äratundmine; ● Laulmine õige kehahoiuga, kõlava tooniga ja lihtsamate laulumängude mängimine.	● teeb vahet kõrgel ja madalal helil; ● teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal; ● tunneb rütmivorme TA, TI-TI, plaksutab neid kaasa; ● liigub lihtsa muusika rütmis; ● julgeb katsetada ja tunneb rõõmu kunstialasest tegevusest; ● mängib õpitud rütme tuttavatel rütmipillidel; ● tunneb ära Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti; ● osaleb õpitud laulumängude mängimisel, hoiab rivi ja sõõri.

2. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
● Helid ja mürad looduses ja ruumis ● Reageerimine vastavalt muusika iseloomule ● Muusikaline kaasmäng kehapillil (rütmi kaasa plaksutamine) õpetajaga koos või ettenäitamisel. Rütmide äratundmine ja iseseisev järelekordamine ● Õpetaja laulmise kuulamine, jälgimine, laulu osaline kaasa laulmine ● Esinemine teistele ● Liikumised koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile ja muusika meeleolule	● teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt; ● eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest; ● tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, paus (ühelöögiline), mängib õpitud rütme tuttava laulu saateks kaasa; ● laulab lihtsama regilaulu kooriosa; ● laulab peast mõnda lastelaulu; ● mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes.

3. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• Esinemine muusikatunnis kaasõpilastele ja koolipidudel. • Ilmekas laulmine, hääle tugevuse muutmine lauldes. • Rütmide TA ja TI-TI äratundmine ja iseseisev järelekordamine. Paus. Lihtsamate õpitud rütmide kaasamängimine pillidel. • 2-osalise taktimõõdu korduv käsitlemine, viipamine. • Muusikapalade tunnuste kurb-rõõmus, valivaikne, kiire-aeglane eristamine muusikalises näidetes ja väljendamine liikumises. • CD-lt kuulamine ja kaasalulmine. • Jõukohaste rahva- ja lastelaulude laulmine. Lihtsama regilaulu õppimine saateta. Regilaulude kuulamine. • Osalemine laulu- ja ringmängudes.	• teab peast 3–4 lastelaulu; • laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti; • tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, paus. Oskab õpitud rütme tuttava laulu saateks mängida; • tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõdu; • suudab eristada kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest; • tunneb hümnit, laulab esimest salmi kaasa; • teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, osaleb nende laulmisel (mardi- ja kadrilaulud); • mängib paarides laulumänge („Me lähme rukist lõikama“ vm). Oskab välja mõelda tegevusi tuttavas laulumängus.

4. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• Hääle kõlavuse, ilmekuse arendamine. Hääle tugevuse ja tämbri muutmine laulmisel. • CD-lt valsi kuulamine; laul „Meil isaga“ 2- ja 3-osalise taktimõõdusüvendamine kuulamise ja noodi järgi. • Liikumine koos õpetajaga vastavas rütmis. • Rütmiimprovistasioonid ja kaasmängud lauludele õpitud rütmidel. • Mõisted orkester, orkestrijuht. Muusikažanrid valss, polka süvendav kuulamine. • Lastelaulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine. Heli tekitamine puhkpillidel (plokkflööti, suupill, vile). Puhkpillide ja löökpillide võrdlemine. • Märkide p ja f tähenduse mõistmine ja arvestamine laulmisel. • Lihtsamad tantsud õpitud tantsusammudega. Laulumängudes kasutada eri liikumistega paaristantse („Kaks sammu sissepoole“ „Eesti polka“) .	• laulab peast 5–6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga, muudab laulmise ajal hääle tugevust; • tunneb 3-osalist taktimõõtu, seostab seda valsi rütmiga; • teeb vahet marsil ja valsil, valib õige liikumisviisi; • tunneb rütmivältust TA-A-A, tunneb selle ära õpitud laulus; • mõistab terminite valss, orkester, orkestrijuht tähendust; • eristab puhkpillide mängu keel- ja löökpillide mängust; • dünaamika kasutamine laulus; • mängib laulumänge (sh paaride vahetusega).

5. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil. Vokaalsete võimete arendamine. • Mõistete takt ja taktimõõt selgitamine. 2- ja 3- osalise taktimõõdu kordamine, nende taktimõõtude määramine kuulmise ja noodi järgi. • Õpitud heliväljustest koosnevate rütmide koputamine, rütmisõnadega lugemine. • Rütmide kuulamine ja taasesitamine rütmipillidel. Rütmide analüüs, imitatsioon ja kaasaviipamine. • Laulu sisule vastava karakteriga ilmeka laulmine, hääle tugevuse muutmine laulus. • Muusikapalade tunnuste eristamine muusikalises näidetes. • Eesti heliloojate tutvustus (G.Ernesaks „Hakkame mehed minema“ O.Ehala „Nukitsamees“). • Süvendada kodumaa-armastust ja teadmisi meie rahvussümboolikast; hümnid kinnistamine.	• laulab peast 5–6 laulu, laulab vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga; • teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul; • lahendab lihtsamaid rütmilüpsandeid 2/4 taktimõõdus; • tunneb tutavas laulus rütmi TAI-RI, imiteerib seda mingil rütmipillil; • saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes ja muudab oma hääle tugevust vastavalt; • iseloomustab kuulatud muusikat: vaikne, vali, rõõmus, kurb; • teab mõnd eesti heliloojat, nimetab mõnd lastelaulu; • laulab kaasa Eesti hümnid.

6. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
● Helivältuste ja pauside kordav ning süvendav käsitlemine. ● Muusikapalade kuulamine: soololaul, koorilaul, kõrge ja madal hääl. ● Rahvalaulud seoses kalendriliste tähtpäevadega. ● Lihtsamate regilaulude laulmine ja kuulamine. ● Rahvapillidega tutvumine, muusikanäidete kuulamine. ● Laulupidude traditsioon. ● Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil.	● tunneb õpitud rütmistruktuure lauludes, muusikas; ● eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab koori häälerühmi; ● tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; ● laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone; ● tunneb eesti olulisemaid rahvapille (nii välimuse kui ka kõla järgi), teab nende nimetusi; ● teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost; ● tunneb ja eristab duur- ja moll-helilaadi.

7. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
- Jõukohaste rahvalaulude laulmine - Laulmine koos liikumise, liigutuste või pillimänguga - Muusikapalade kuulamine: soololaul, koorilaul, kõrge ja madal hää - Oma häälerühma kindlakstegemine Diktsiooniharjutused ; - Mõista märkide pp, p, mp, mf, f ja ff tähendust - Rahvapilliorkester - Hääle tugevuse võimendamine; hoidumine liiga valjust helist kui kahjustavast toimest kuulmisele	- tunneb ja võrdleb uuemat ja vanemat rahvalaulu; - tunnetab rõhulist osa $\frac{3}{4}$ rütmis, seostab seda vastavate liigutustega; - oskab nimetada hääle- ja kooriliike; - eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab neid; - dünaamika kasutamine laulmisel - tunneb rahvapille, nimetab neid; - teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil.

8. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
- Vokaalsete võimete ning hääle individuaalsete omaduste arendamine. - Laululise hingamise ja hääle kujundamine. - Taktimõõtude süvendav käsitlemine seoses rütmiharjutuste ning noodistamisega neis taktimõõttudes. - Helivältuste ja rütmifiguuride kordav käsitlemine. - Viiuli- ja bassivõtme tähenduse mõistmine. - Teadmiste andmine suurematest muusikažanritest, Muusikapidustustest ja festivalidest. - Sümfooniaorkestri tutvustus kuulamise kaudu. - Astme- ja tähtminetuste ning käemärkide tutvustus. - TV ja raadiost muusikasaadete jälgimine/kuulamine.	- laulab peast 5–6 laulu; - laulab pingevabalt, laulab õige hingamise ja selge diktsiooniga; - tunneb taktimõõtte 2/4, 3/4, 4/4. Oskab lahendada neis rütmülesandeid; - tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TAIRI, TIRI-TIRI, TI-TIRI, TIRI-TI, TA-A, TAA-A, TA-A-A-A ja pause; - on tutvunud viiuli- ja bassivõtmega; - tunneb järgmisi muusikžanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia; - teab pillirühmi sümfooniaorkestris; - on tutvunud tähtnimetustega; - on tuttav nüüdismuusikaga.

9. KLASS

Õppesisu ja -tegevused	Õpitulemused
• Loomuliku hääle, hea diktsiooni ja õige hingamisega väljendusrikas laulmine. • Olulisemate kuulatud muusikapalade meelde tuletamine, kinnistamine. • Esinemine kontserdil: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine. • Mitmesuguste rütmide mängimine ja rütmisõnadega lugemine noodi järgi. Rütmimprovisatsioonide väljamõtlemine, sobivate pillide, vahendite leidmine. • Rahvamuusika kordus.	• laulab pingevalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule; • nimetab õpitud levinumaid muusikapalu; • on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse; • tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmistruktuure (2/4, 3/4, 4/4); • väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.

2.4. Õpitulemus

2.4.1. Õpitulemused I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

1) on omandanud esmased koostegemise oskused kõigis muusikalistes tegevustes; 2) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, muusikalisest liikumisest ja muusika kuulamisest; 3) on saanud esmase ühislaulmise kogemuse, kasutab saateks lihtsamaid lastepille ja kehapilli; 4) omab muusika kuulamise kogemusi, suudab väljendada oma muusikalisi elamusi; 5) rakendab omandatud muusikalisi teadmisi ja oskusi muusikalistes tegevustes kaaslastega; 8) kirjeldab etteantud lihtsate küsimuste abil enda tööprotsessi ja tulemust, oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.

Õpitulemused 1. klassis

1) laulab loomuliku hääletooni ja kehahoiuga; 2) teeb vahet kõrgel ja madalal helil; 3) teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal; 4) eristab erinevaid hääli ja müra muusikast; 5) tunneb rütmivorme TA, TI-TI; 6) mängib õpitud rütme nii keha - kui ka rütmipillidel kaasa; 7) liigub lihtsa muusika rütmis, oskab kasutada liisusalme; 8) tunneb ära Eesti hümn, käitub hümn laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; 9) oskab peast mõnda õpitud lastelaulu; 10) osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri.

Õpitulemused 2. klassis

1) teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt; 2) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; 3) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, PAUS; 4) mängib õpitud rütme tuttavate laulude saateks kaasa; 5) mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel; 6) laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; 7) laulab peast 3–4 lastelaulu; 8) mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes ja liisutustes; 9) tunneb Eesti hümn, käitub hümn laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; 10) osaleb õpitud laulumängudes.

Õpitulemused 3. klassis

Õpilane:

1) oskab peast 3–4 lastelaulu; 2) laulab tuttavaid laule ilmekalt ja õige kehahoiuga; 3) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinaatodesja/võikaasmängudes; 4) tunneb rütmivorme TA, TI- TI, PAUS, TA-A; 5) viipab käega kaheosalist taktimõõtu; 6) eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõnalisest; 7) kirjeldab kuulatud muusikapala iseloomu (kurb/rõõmus; aeglane/kiire); 8) laulab Eesti hümnist vastavalt võimetele kaasa; 9) eristab ja iseloomustab rahvakalendri tähtpäevadega seotud traditsioone, osaleb laulmisel; 10) osaleb õpitud laulumängudes.

1.4.2. Õpitulemused II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

1) tunneb rõõmu nii individuaalsetest kui ka ühistest muusikalistest tegevustest ja väärtustab musitseerimist; 2) arendab oma muusikalisi võimeid ja osaleb aktiivselt muusikalistes tegevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises; 3) osaleb aktiivselt muusikalises loomeprotsessis, katsetab oma ideid erinevates muusikalistes tegevustes; 4) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ja analüüsib oma arvamusi ja valikuid; 5) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulu- ja tantsupeo traditsiooni; 6) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja suhtub lugupidavalt erinevatesse rahvuskultuuridesse; 7) leiab muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest, käitub ohutult virtuaalmaailmas.

Õpitulemused 4. klassis

Õpilane:

1) teab peast 3–4 lastelaulu, sealhulgas vastavalt võimetele Eesti hümnist; 2) laulab tuttavaid laule võimalikult selge diktsiooniga, kõlava tooni ja õige kehahoiuga; 3) tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivõtmest TA-A-A; 4) viipab käega 3-osalist taktimõõtu; 5) mõistab terminite orkester ja orkestrijuhid/dirigent tähendust; 6) eristab vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast; 7) on tutvunud mõne lihtsa muusikainstrumendi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerides.

Õpitulemused 5. klassis

Õpilane:

1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnist; 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; 3) saab aru väljenditest *valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes*; 4) teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul; 5) iseloomustab kuulatud muusikat abivahendite toel; 6) on tutvunud eesti rahvapillide ja rahvamuusikaga; 7) on omandanud mõne lihtsa muusikainstrumendi esmased mänguvõtted ja kasutab neid musitseerides.

Õpitulemused 6. klassis

Õpilane:

1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnist; 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; 3) eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat; 4) tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; 5) laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone; 6) tunneb eesti olulisemaid rahvapille nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi; 7) teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost; 8) on tutvunud erinevate kooriliikidega; 9) eristab abivahenditele toetudes kõrget ja madalat mees- ja naishäält; 10) teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurre perioodil

1.4.3. Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

1) väärtustab muusikat ja muusikalisi tegevusi oma igapäevaelu rikastajana; 2) osaleb aktiivselt musitseerimise protsessis, rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi – muusikalist kirjaoskust; 3) on tutvunud muusika erinevate stiilidega ja arutleb täiskasvanu suunamisel kuulnud muusika üle; 4) katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust; 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid; 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusika pärandit ning nüüdismuusikat; 7) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda; 8) tunneb helivältsi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause.

Õpitulemused 7. klassis

Õpilane:

1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn; 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; 3) on tutvunud sümfooniaorkestri erinevate pillirühmadega; 4) tunneb keel-, puhk- ja löökpille; 5) oskab kuuldeliselt eristada erinevaid instrumente; 6) on tutvunud nootide silpnimetustega ja nootide asetusega noodijoonestikul; 7) eristab kuulamise järgi duur- ja mollhelilaadi;

Õpitulemused 8. klassis

Õpilane:

1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn; 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; 3) tunneb taktimõõte 2, 3, 4; 4) suudab kaasa mängida lihtsamaid rütmistruktuure; 5) oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid; 6) on tutvunud popmuusika ajalooga ja nüüdismuusikaga.

Õpitulemused 9. klassis

Õpilane:

1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn; 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; 3) tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia; 5) on tutvunud üldtuntud näidetega klassikalisest muusikast; 6) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille; 7) on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab liikumismänge juhtida.

Muusikaõpetuse lõiming õppekava läbivate teemadega

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine - valmisolek enda oskuste ja teadmiste täiendamiseks, uudishimu ümbritseva vastu. Enda muusikaliste oskuste esitlemine ning võimaluste leidmine eri eluvaldkondades oma muusikaliste oskuste kasutamiseks. Edasiõppimisvõimalused võimakamatele muusikaringides või muusikakoolis. Muusikaharrastus kui eneseväljenduse ja läbi elu vaba aja sisustamise vahend; sotsiaalsete ja sõprussuhete loomise ja edendamise vahend - võimaldab seltskonnas olemist ja koos tegutsemist.

Muusikaga seotud ametite teadmine. Muusik kui elukutse - tutvumine muusikaga seotud elukutsetega (nii otseselt muusikat tegevad kui muusika esitamist ja tootmist/levitamist toetavad) - helilooja, laulja, pillimees, dirigent, helitehnik, pillimeister jne.

Keskkond ja jätkusuutlik areng - kujundatakse keskkonda säästvat mõtteviisi, tutvustatakse kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme. Kujundatakse vastutustundlikku tarbijat, tuuakse näiteid loodusressursside kasutamisest, selgitatakse looduse ja selle kestlikkuse, looduskeskkonna terviklikkuse ja loodushoiu teemasid. Õpetatakse rütmipillide valmistamist taaskasutatud materjalidest. Teematiliste laulude kaudu mõjutatakse õpilaste väärtushinnanguid. Väärtustatakse pärand- ja rahvuskultuuri, selgitatakse, kuidas on keskkonnast ja loodusest sõltuvalt kujunenud inimeste eluviis ja kultuur. Tuuakse näiteid lihtsamate rahvapillide (vilepill, sarvepill, karjapasun) valmistamisest (materjalid kohalikust looduslikust keskkonnast). Võimalusel kutsutakse esinema ja rahvapäille tutvustama kodukandis tegutsevaid pärimusmuusikuid.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - ühise musitseerimise käigus arendatakse koostöö - ja teistega arvestamise oskust. Loovülesannete kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiivise midagi luua. Ühiste otsuste langetamise kaudu (nt laulurepertuaari/õppesisu ühisel valimisel), esinedes/osaledes kooli ja kogukonna üritustel suurendatakse kaasatust. Õpilaste kaasamine ürituste planeerimisse ja korraldamisse, andes seeläbi võimalus olla aktiivne ja vastutustundlik kodanikuühiskonna liige. Musitseerimine kui võimalus olla ettevõtja - muusika looja, esitaja, tootja, vahendaja.

Kultuuriline identiteet - Eesti rahvakultuuri traditsioonide (rahvalaulud, rahvapillid, rahvatantsud, laulu- ja tantsupeod) teadmine ja hindamine. Rahvalaulude, -muusika ja laulumängude kasutamine rahvakalendri või riiklike tähtpäevade tähistamisel. Piirkondlike eripärade väärtustamine ja kasutamine. Kodukoha kultuuriväärtuste teadmine, huvi äratamine kodukohast pärit või seal elanud kultuuritegelaste/ muusikute vastu. Teiste rahvaste traditsioonidega tutvumine, kultuurilise mitmekesisusega arvestamine, lugupidava ja salliva suhtumise kujundamine.

Teabekeskond ja meediakasutus - õpetatakse otsima informatsiooni erinevate riikide heliloojate, instrumentide, muusikastiilide kohta; suunatakse kasutama erinevaid teavikuid (heliplaat, CD, video). Tutvustatakse interneti-turvalisusega seotud teemasid, "Targalt internetis" nõuandeid - milliseid salvestusi endast ja enda saavutustest jagada, millisele kogukonnale/sõpruskonnale. Stuudiumi/e-kooli, Tera-kaustade võimalused õppematerjalide ja koolitööde esitamiseks. Autoriõigus.

Tehnoloogia ja innovatsioon - uudishimuliku ellusuhtumise kujundamine, uuenduste, uute tehniliste võimaluste ja tehnoloogiatega kursis olemine elukestvalt. Digivahendite kasutamine õppes, erinevate digikeskkondade tutvustamine. Tutvustatakse tehnoloogia arengut läbi aegade muusikas; juhendatakse, kuidas ja mille abil omaloomingut (laulu, pillilugu) lindistada; selgitatakse, kuidas on arenenud muusika salvestamisvõimalused tänapäeval.

Tervis ja ohutus - enda võimete teadvustamine, oma oskuste ja huvide kaardistamine. Muusika kui vahend ja võimalus emotsionaalse tasakaalu leidmiseks - muusika teraapiline mõju inimesele. Õpetatakse lõõgastuma laulmise, musitseerimise, muusika kuulamise ja rütmilise liikumise kaudu - eri stiilide muusika võimalused muusikaliste väljendusvahendite kaudu. Müra mõju, selle vähendamise võimalustega tutvumine. Pillide mänguvõtete tutvustamine turvaliseks ja otstarbekaks pillikasutuseks. Häälehoid, tervislik häälekasutus.

Väärtus ja kõlblus - eneseteadlikkus oma muusikalistest võimetest ja võimalustest, lugupidava ja salliva suhtumise kujundamine, õpetatakse arvestama teistsuguseid arvamuste, seisukohtade ja väärtushinnangutega. Käitumine avalikus ruumis, kontserdil, aktusel jne - tutvumine hea tavaga,

oskuste harjutamine ja kinnistamine ühisüritustel, kontserdi vms külastustel. Õpetatakse oma arvamust ja seisukohti viisakalt edastama (esineja - laulja, pillimängija, tantsija) kohta.

TOIMETULEKU ÕPE

1. Kunst ja käeline tegevus

1.1. Õppetegevus

1.1.1. Kunst ja käeline tegevus on lõimitud teiste ainete teemadega. Kunsti ja käelise tegevuse tundides harjutatakse praktiliseks tööks vajalike liigutuste sooritamist, tekitatakse huvi tegevuse vastu ja soovi ise midagi esteetiliselt kujundatult valmis teha.

1.1.2. Kunstiõpetuse kaudu ärgitatakse oma emotsioone väljendama, arendatakse väljendusoskust, individuaalsust ja loovust.

1.1.3. Õpilastega külastatakse näitusi, muuseume, tutvustatakse rahvakunsti.

1.1.4. Õpitakse esemeid vaatlama (tunnused, osad) ning neid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades kujutama.

1.1.5. Kunstil ja käelisel tegevusel on kõnearenduslik suunitlus.

1.1.6. Õpetusega taotletakse eelkõige kultuuri- ja tehnoloogiapädevuste kujunemist.

1.2. Rõhuasetused ja õpitulemused

Rõhuasetused I arengutasemel

Arendatakse õpilase peenmotoorikat ning silma ja käe liigutuste koordineerimist. Peamiseks töövormiks on koostegemine ja praktiline tegevus eeskuju või näidise järgi. Arvestatakse iga õpilase individuaalset käelise tegevuse ja kõne mõistmise taset. Õpilasele tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi; suunatakse hoidma korras oma töökohta ja -vahendeid. Õpilasi innustatakse tehtust rõõmu tundma. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

Taotletavad õpitulemused I arengutasemel

Õpilane:

- 1) teab esmaseid voolimisvõtteid;
- 2) voolib lihtsamaid vorme;
- 3) katab värviga selge kontuuriga lihtsa pildi;
- 4) kasutab värve: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine;
- 5) hoiab kääre käes ja kasutab abiga;
- 6) liimib abiga kujundeid aluspaberile;
- 7) eristab põhivärvusi;
- 8) paigutab vaasi lilli, oksi;
- 9) tegutseb tuttava töövahendiga õpetaja suunamisel;
- 10) korraldusel korrastab abiga oma tööpaiga;
- 11) juhendamisel järgib ohutusnõudeid pliiatsi, pintsli, liimi ja kääride kasutamisel

Rõhuasetused II arengutasemel

Jätkatakse peenmootorika ning silma ja käe koostöö arendamist. Pikendatakse töö teostamiseks vajalikku keskendumisvõimet. Lisandub käsitöö. Tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi, uusi töövõtteid ning ohutustehnika nõudeid. Õpilast suunatakse korras hoidma oma töökohta ja -vahendeid. Tööd teostatakse eeskuju või näidise järgi etappide kaupa. Harjutatakse terviku moodustamist osadest ja järjestama osatoiminguid õpitegevuses. Õpilane sooritab õpitud ja jõukohaseid tegevusi iseseisvalt nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi. Õpilastele võimaldatakse materjali- ja teostusvalikuid. Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist (tegevuseleärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine). Õpilast suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Taotletakse, et õpilane lõpetaks alustatud töö.

Taotletavad õpitulemused II arengutasemel

Õpilane:

- 1) voolib lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti;
- 2) värvib kontuuri piires;
- 3) kasutab erinevaid joonistamis- ja maalimisvahendeid;
- 4) kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel;
- 5) kasutab abiga niiti ja nõela;
- 6) käsitseb ohutult tööriistu: lööb naela, saeb abiga;
- 7) liimib erinevaid materjale;
- 8) segab uute toonide tekitamiseks põhivärvusi;
- 9) helestab ja tumestab värvusi;
- 10) teeb juhendamisel looduslikust materjalist kompositsioone;
- 11) oskab valida töövahendit ja tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- 12) jälgib tööpaiga korrasolekut;
- 13) teab ja järgib ohutusnõuded nõela, haamri, kruvikeeraja ja sae käsitlemisel.

Rõhuasetused III arengutasemel

Kujundatakse lihtsa iseseisva töö oskusi. Tööd teostatakse valdavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms järgi. Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana stereotüüpsetes ja osaliselt muutuvates tingimustes. Harjutatakse toimingute suunatud planeerimist. Uuritakse töövahendite ja materjalide sobivust. Õpilased õpivad looma kujutlust tulemusest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid. Areneb suunatud enesekontroll, toimingu valminud tööd võrreldakse näidisega. Õpilane kommenteerib õpetaja suunamisel oma tegevust verbaalsete/alternatiivsete vahenditega. Oluline on loomingust esteetilise elamuse saamine. Õpilased hakkavad oma tundeid vastavalt võimetele kunstis väljendama. Vaadeldakse kaaslaste töid, külastatakse kunstinäitusi ja muuseume.

Taotletavad õpitulemused III arengutasemel

Õpilane:

- 1) voolib lihtsa tarbeeseme;
- 2) joonistab abiga teemakohase pildi;

- 3) väljendab oma tundeid joonistamise ja maalimise kaudu, oskab kasutada erinevaid tehnikaid;
- 4) kasutab sihipäraselt niiti ja nõela;
- 5) käsitseb õpitud tööriistu;
- 6) teab ja eristab sooje ja külmi toone;
- 7) teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele;
- 8) osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks;
- 9) valib ja kasutab sobivaid töövahendeid lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist;
- 10) korrastab iseseisvalt tööpaiga;
- 11) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid mehhaaniliste ja elektriliste tööriistade kasutamisel.

1.3. Õppesisu

I arengutase (1. - 2.klass)

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
- Lihtsa objekti (pall) kujutamine vaatluse järgi. - Näo osade kujutamine.	- Maalib/joonistab lihtsa pildi (pall, õun, nägu). - Oskab kasutada värve: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine.
Värvusopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
Põhivärvuste eristamine ja seostamine ümbritseva elu esemetega.	Eristab põhivärvusi, värvusi.
Materjaliõpeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
- Loodusliku materjali korjamine ja rühmitamine tajutavate tunnuste alusel. - Meisterdamine looduslikust materjalist. - Muud materjalid: paber, riie, karusnahk, puu, klaas. Materjalide rühmitamine.	- Paigutab vaasi lilli, oksti. - Rühmitab erinevaid looduslikke materjale, meisterdab juhendamisel looduslikest materjalidest
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
Lihtsate kaheosaliste mustriribade koostamine (ladumine, trükkimine).	- Liimib abiga kujundeid aluspaberile. - Trükkib paberile, papile vms vabalt valitud mustreid (pinna võimalikult ühtlane katmine).
Tehnikate õpeetus	
Õppesisu	Õpitulemused

• Fooni- ja ilupaberite valmistamine. Lihtsad trükitehnikad: pintsli-, peegel- ja lõngatrükk • Puhumistehnika.	• Valmistab fooni- ja ilupabereid kasutades erinevaid tehnikaid (puhumine, peegel- ja lõngatrükk vms). Katab pinna pintsli- ja lõngatrükis ühtlaselt.
---	---

Voolimine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Voolimise algvõtted: pigistamine, vajutamine, silumine, osadeks jaotamine, rullimine, veeretamine. • Lihtsa üheosalise objekti voolimine. Jäljendite vajutamine	• Teab esmaseid voolimisvõtteid, voolib lihtsamaid vorme.
Paberi- ja papitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Paberi rebimine, kortsutamine, lõikamine, liimimine. • Aplikatsioonitööd ettevalmistatud detailidest.	• Rebib erinevaid pabereid (ajakirjad, siidpaber, värviline paber jms), teeb neist kleepetöid. • Kleebib ettevalmistatud aplikatsioonidest pilte. • Teab kääride kasutamise ohutusreegleid, lõikab abiga.
Tekstiilitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Lõnga ja paela lõikamine. • Lõngapildi kleepimine. • Riideribade kleepimine.	• Oskab kääre käes hoida ja abiga kasutada. • Lõikab abiga ja kleebib riideribasid.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
• Tutvumine erinevate materjalidega: nahk puit, metall. • Tutvumine erinevate töövahenditega.	• Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Mänguklotsidest ehitamine (ladumine üksteise kõrvale, peale). • Kujundite ladumine.	• Kasutab klotse loovkonstrueerimisel, ehitab näidise järgi koostegemisel.
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
• Kääride, liimi, värvide kasutamine. • Oma töökoha koristamine õpetaja korralduste järgi.	• Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel. • Korraldusel korrastab abiga oma tööpaiga. • Juhendamisel järgib ohutusnõudeid pliiatsi, pintslit, liimi ja kääride kasutamisel.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Teemakohase analüüsitud üksikobjekti kujutamine.	• Osaleb ühistöös teemapildi valmimisel.

II arengutase (3. – 6. klass)

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
- Inimese kehaosad, nimetamine ja kujutamine. - Eelnevalt analüüsitud lihtsa loodusliku objekti (õis, puu, lind) kujutamine vaatluse järgi.	- Maalib/joonistab lihtsa pildi vaatluse järgi. - Kasutab erinevaid joonistamis-ja maalimisvahendeid.
Värvusopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
Põhivärvuste segamine, värvuse hele ja tume toon.	- Oskab põhivärvusi segada uute toonide tekitamiseks. - Oskab värvusi helestada ja tumestada.
Materjaliopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
- Looduslikud - ja tehismaterjalid. - Kompositsioonid looduslikest materjalidest. - Taaskasutuse põhimõtted. - Meisterdamine olmejääkidest.	Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
- Riba-ja ringmustrite koostamine. - Tarbeesemete ja nende kujutiste dekoreerimine (nt. käpik, sall, linik, vaas, taldrik). - Ruumide kaunistamine juhendamisel	- Koostab kindla riba- või ringmustri. - Dekoreerib tarbeesemeid või nende kujutisi juhendamisel ja/või iseseisvalt.
Tehnikate õpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
- Tutvumine trüki-ja paljundustehnikatega. - Lihtsate templete valmistamine nt kartul, õun, puuleht jne.	Teeb juhendamisel töid kasutades akvaduši-, diatüüpia- ja muid tehnikaid.
Voolimine	
Õppesisu	Õpitulemused
Lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti (seen) voolimine.	Voolib lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti.

• Voolitud esemete värvimine, glasuurimine.	
Paberi- ja papitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Pabermaterjalid: kartong, papp, paberite liigid. • Tööd pabermaterjalidest. • Kujundite lõikamine paberist. • Ajakirjast piltide lõikamine. • Paberi voltimine, lihtsad voltimistööd. • Paberplastika, pabermosaik.	• Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel, järgib ohutusreegleid. • Teeb erinevatest pabermaterjalidest töid.
Tekstiilitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Punkteerimine erinevatel materjalidel. • Lõngapildi (mustri) tikkimine papile orientiiride järgi. • Riideribade lõikamine • Riidematerjalide põimimine, sõlmimine, kerimine. • Märkvoltimine.	• Kasutab abiga niiti ja nõela. • Tikib lõngapilte orientiiri järgi. • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
• Naharibade ja-kujundite lõikamine, kleepimine, sõlmimine. • Lihtsad nahkehistööd. • Tööd puidu-ja metallijääkidest. • Tööd tehismaterjalidest.	• Oskab valida töövahendit ja tegutseda vastavalt selle funktsioonile. • Käsitseb ohutult tööriistu: lööb naela, saab abiga.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Mudelite valmistamine karpidest, topsidest.	• Meisterdab iseseisvalt karpidest ja klotsidest.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
• Lihtsa temaatilise süžeebildi joonistamine näidise järgi. • Teematilised ühistööd (nt. kolaa) • Aastaaegade kujutamine, kasutades erinevaid tehnikaid.	• Joonistab lihtsa süžeebildi etteantud teemal näidise ja juhendamise järgi.
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused

• Elementaarsed ohutusnõuded nõela, haamri, sae jne käsitlemisel. • Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul. • Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel.	• Teab ja järgib ohutusnõuded nõela, haamri, kruvikeera ja sae käsitlemisel. • Jälgib tööpaiga korrasolekut.
---	---

III arengutase (7.– 9. klass, pikendatud õppeaeg, lisaõpe)

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
• Keha proportsioonide arvestamine inimese kujutamisel. • Figuuride gruppi paigutamine. • Lihtsate esemete rühma kujutamine vaatluse järgi.	• Maalib/joonistab (vajadusel abiga) teemakohase pildi. • Kasutab erinevaid joonistamis-ja maalimisvahendeid.
Värvusõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
• Lihtsa toonirea koostamine. • Soojad ja külmad värvused. • Meeleolude väljendamine ja kuulatava muusika kujutamine värvuste kaudu. • Temaatilised värvikombinatsioonid (jõulud, lihavõtted jt.)	• Teab ja eristab sooje ja külmi toone.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
• Materjalide töötlemine, liimimine (parandamine), erinevad liimid. • Materjalide sobivus. • Erinevate materjalide ja olmejääkide taaskasutamine praktiliste esemete valmistamisel.	• Teeb võimalikult iseseisvalt töid/kompositsioone erinevatest materjalidest. • Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
• Mustri kujundamine erinevatest detailidest. • Tarbeesemete kaunistamine. • Kujundustööd klassis ja kodus.	• Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele. • Kaunistab erinevaid tarbeesemeid iseseisvalt valitud mustritega. • Kujundab ruume.
Tehnikate õpetus	

Õppesisu	Õpitulemused
• Templite valmistamine. • Materjalitrükk. • Graafiline punkt ja joon. • Ornamentika.	• Valmistab ja kasutab erinevaid templeid tööde valmistamisel. • Teeb juhendamisel töid kasutades erinevaid tehnikaid (graafiline joon, ornamentika, materjalitrükk jms)

Voolimine	
Õppesisu	Õpitulemused
- Lihtsa tarbeeseme voolimine ja dekoreerimine. - Inim- ja loomafiguuride voolimine.	Voolib lihtsa tarbeeseme.
Paberi- ja papitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
- Šablooni kasutamine. - Tarbeesemete (karp) meisterdamine ja dekoreerimine. - Paberdetailidest mänguasja, liikuva pildi jms. meisterdamine.	- Kasutab iseseisvalt šabloone, lõikab kontuuri järgi. - Käsitseb õpitud tööriistu. - Meisterdab erinevatest pabermaterjalidest.
Tekstiilitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
- Tekstiilkollaaž, tekstiilimaal, trükkimine riidele. - Nööbi õmblemine - Lihtsad õmblustööd - Raamil ja telgedel kudumine - Märg- ja nõelviltimine. - Heegeldamise põhivõtted. - Tikkimise põhipisted. - Paelte sõlmimine ja punumine	- Käsitseb õpitud tööriistu. - Õmbleb iseseisvalt nööpe ja teeb lihtsamaid õmblustöid. - Kasutab sihipäraselt niiti ja nõela.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
- Metallitööd (kohrutamine, augustamine). - Vineeri saagimine. - Puidu ehistööd: põleti kasutamine, värvimine, lakkimine. - Lihtsa tarbeeseme valmistamine puidust.	Valib ja kasutab sobivaid töövahendeid lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
Maketi meisterdamine.	Meisterdab abiga/näidise järgi makette.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
Tunnete ja meeleolude väljendamine õpitud tehnikate abil.	- Suudab väljendada oma tundeid ja emotsioone läbi kunsti. - Lihtsa situatiivse tegevuse kujutamine.

Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
Ohutusnõuded elektritööriistade jms kasutamisel.	- Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid mehhaaniliste ja elektriliste tööriistade kasutamisel. - Korrastab iseseisvalt tööpaiga.

1.4 Kunsti ja käelise tegevuse aine lõiming teiste õppeainetega

Kunsti ja käelise tegevuse kaudu toimub teistes õppeainetes omandatud oskuste ja teadmiste kinnistamine.

Õppetsüklite kirjeldusi koos omandatu kinnistamiseks mõeldud kunsti ja käelise tegevuse tööde juhenditega leiab siit <https://hev.edu.ee/229-2/>

Kunsti ja käelise tegevuse raames kujundatakse õpilaste esmaseid tööoskusi, õpilased tutvuvad erinevate tööriistadega ja ohutusnõuetega nende käsitlemisel.

Kunsti ja käelise tegevuse ainekust võib tuleneda õppetegevuse temaatilise planeerimise korral õppetsükli teemavaldkond. Kunsti ja käelise tegevuse tööd võivad olla projektipõhise õppe õpiväljundiks või loovtööks (vt [Tegevusele suunatud õpetus. Projektipõhine õpe](#)).

Kunst ja käeline tegevus ja eesti keel

Kunsti ja käelise tegevuse aine teemade käsitlemisel ja praktilises tegevuses kasutab õpetaja õpilaste kõnest arusaamise tasemele vastavaid verbaalseid ja alternatiivseid suhtlusvahendeid. Õpilasi suunatakse aktiivselt kasutama olemasolevaid verbaalseid ja/või alternatiivseid suhtlusvahendeid, vajadusel verbaliseerib õpetaja õpilaste tegevust. Laiendatakse käsitletavate teemavaldkondade kaupa õpilaste passiivset ja aktiivset sõnavara. Õpilasi suunatakse osalema loomulikes suhtlussituatsioonides, küsima küsimusi ja avaldama oma arvamust. Õpilased kirjeldavad suunavate küsimuste ja pildimaterjali abil enda ja teiste kunstitöid, emotsioone, mis tekkisid loometöö käigus ning valmis töid vaadates. Õpilased loevad piltide, skeemide, jooniste või tekstina esitatud tööjuhendeid, kirjutavad kunstitöödele enda nime, töö pealkirja jms.

Kunst ja käeline tegevus ja matemaatika

Kunsti ja käelise tegevuse ja matemaatika õpetus on tihedalt lõimunud. Omandatud matemaatikaalaseid oskusi ja teadmisi saavad õpilased kasutada kunstitööde loomisel. Arusaamine enda kehapildist, sh näost ja näoosadest on aluseks kujutamise- ja lihtsa joonistamisoskuse kujunemisele. Objektide erinevate tunnuste tundmaõppimine, nt suurus, kuju, struktuur, on aluseks käelise tegevuse tööde detailide rühmitamisele, materjalide

sorteerimisele jms. Loendamis- ja rühmitamisoskust ning jadade moodustamist saavad õpilased kasutada mustrite kujundamisel ja tarbekunstiesemete dekoreerimisel. Kunsti ja käelise tegevuse tööde loomisel on olulise tähtsusega oskus kasutada joonlauda ja teisi mõõte vahendeid nii joonte tõmbamiseks kui mõõtmisel.

Kunst ja käeline tegevus ja elu- ja toimetulekuõpe

Kunsti ja käelise tegevuse tööde abil kinnistatakse elu- ja toimetulekuõppe aines omandatud teadmised ja oskused. Kunsti ja käelise tegevuse raames õpitakse tundma erinevaid töövahendeid ja nende kasutamise võimalusi ning ohutusnõudeid. Õpilased õpivad kavandama ja teostama kavandatud töid, kusjuures oluline on alustatud töö lõpuleviimine. Kirjeldatud oskused aitavad õpilastel mõista enda tugevaid külgi ja toetavad karjäärivaliku teema käsitlemist elu- ja toimetulekuõppe aines.

Kunst ja käeline tegevus ja tööõpe

Kunsti ja käelise tegevuse aines luuakse alus lihtsate tööoskuste ja tööharjumuse kujunemiseks. Tööoskuste järjepidev täiustamine toimub tööõppe aines.

Kunst ja käeline tegevus ja kehaline kasvatus

Kunsti ja käelise tunde õuesõppetundidena läbi viies on võimalik kunstilist loomingut ja liikumist siduda. Looduses liikudes saavad õpilased ideid kunstitööde loomiseks, saab koguda looduslikku materjali jms. Õpilased saavad kujundada liikumisradasid, rühmitada spordivahendeid värvuste järgi jms.

Kunst ja käeline tegevus ja muusika

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatakse erinevaid (rütmi)pille. Kunstilise tegevuse läbi saavad õpilased väljendada emotsioone, mis neil tekivad kindlat muusikapala kuulates.

Kunst ja käeline tegevus ja rütmika

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatud rütmipille mängides õpivad õpilased tajuma enda keha, areneb rütmitunne. Rütmikatundides õpitud liikumiskavade juurde meisterdavad õpilased kostüüme, maske, loovad dekoratsioone jms.

2. Muusika

2.1. Õppetegevus

2.1.1. Muusikaõpetus lõimub toimetulekuõppes kogu õppeprotsessiga, soodustab suhtlemist ja kõne arengut.

2.1.2. Õpитеgevuses seostatakse muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis - rütmiline liikumine, mängud ja tantsud. Muusikapalade valikul arvestatakse õpilaste eaja jõukohasusega, elust ja keskkonnast tuleneva temaatikaga, õpilaste huvidega. Kujundatakse ja arendatakse õpilase muusikalisi võimeid, hoiakuid. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset.

2.1.3. Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommitee ja -tavade õpetamisel.

2.1.4. Olulisel kohal on toellaulmine, mille kaudu saadakse ühismusitseerimise ja ühise tegutsemise kogemus ning positiivne elamus

2.2. Rõhuasetused ja õpitulemused

Rõhuasetused I arengutasemel

I arengutasemel äratatakse õpilastes huvi rütmi ja muusika vastu. Õpetatakse koostegEVuses või täiskasvanut matkides sooritama erineva rütmi ja tempoga liigutusi rütmipille ja laulumänge mängides. Õpilast suunatakse kuulama muusikat ja sellele reageerima.

Taotletavad õpitulemused I arengutasemel

Õpilane:

- 1) eristab inimehääli teistest hääldest;
- 2) tunneb ära korduvad hääled ja müra ruumis ja looduses;
- 3) eristab ühe ja mitme rütmipilli heli;
- 4) tunneb huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega;
- 5) laulab kaasa või osaleb mõne õpitud laulu esitamisel;
- 6) kasutab rütmipille;
- 7) mängib muusikale kaasa rütmipillil;
- 8) matkib liigutusi, liigub õpetaja eeskujul vastavalt muusikale

Rõhuasetused II arengutasemel

II arengutasemel süvendatakse õpilaste muusikahuvi. Õpetatakse mängima rütmipilli lugusid ja laulma lihtsaid laule. Tutvustatakse erinevaid pille. Suunatakse hindama muusikat põhimõttel meeldib- ei meeldi. Küladatakse muusikaüritusi.

Taotletavad õpitulemused II arengutasemel

Õpilane:

- 1) eristab muusikapalade tunnuseid (kurb-rõõmus), kiiret ja aeglast rütmi;
- 2) eristab õpitud laulu-ja tantsuviisi, marssi;
- 3) laulab õpitud laste- ja rahvalaulu valjult ja vaikset, muudab hääle tugevust;
- 4) kasutab erisuguseid rütmipille;
- 5) liigub vastavalt muusika tunnustele

Rõhuasetused III arengutasemel

III arengutasemel suunatakse õpilasi tegema muusikalisi valikuid ja tegelema muusika kui harrastusega.

Süvendatakse pillimänguoskusi. Õpetatakse koos laulmist ja musitseerimist. Suunatakse valima ja külutama meeldivat muusikaüritust. Õpilasel aidatakse orienteeruda tänapäeva muusika eri stiilides ja luuakse võimalused oma eelistuste kujunemiseks.

Taotletavad õpitulemused III arengutasemel

Õpilane:

- 1) eristab soololaulu koorilaulust, kõrget ja madalat häält;
- 2) eristab orkestrit üksiku muusikainstrumenti mängust;
- 3) osaleb koorilaulus, ansamblimängus;
- 4) eristab levi- ja klassikalist muusikat;
- 5) osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel

2.3. Õppesisu

I arengutase (1. - 2.klass)

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Helid ja mürad looduses ja ruumis. • Helide (looduses, linnas, maal) kuulamine, matkimine, väljendamine liigutuste ja sümbolitega • Kuuldud hääle seostamine pildiga. Inimhääle eristamine teistest häältest. • Helide ja vaikuse vahelduv tajumine. Reageerimine vastavalt muusika iseloomule (plaksutamine, lehvitamine, käte, jalgade, kehaga liigutamine). • Õpitud laulude äratundmine. • Lihtsamate žanride äratundmine (laul, tants). • Kaaslase esinemise jälgimine.	• Tunneb huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule käte, jalgade või keha liikumisega. • Eristab erinevaid hääli ja mürasid muusikast. • Tunneb ära õpitud laule.
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Õpetaja laulmise kuulamine, jälgimine, laulu osaline kaasa laulmine. • Osalemine laulmisel: plaksutab või laulab kaasa. • Nime-, tere-, värvi- ja iseteenindamislaulud • Laulud vastavalt päevaosale, aastarütmile. • Esinemine teistele.	• Laulab kaasa või osaleb mõne õpitud laulu esitamisel.
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
• Muusikale kaasamängimine kehapillil (rütm kaasa plaksutamine) õpetajaga koos või ettenäitamisel. • Rütm kaasa mängimine saatemuusikaga (randmekuljused, marakas, kõlapulgad). • Mängimine pillil, üks heli; heli ja vaikuse vaheldumine; palju helisid.	• Oskab kasutada rütmipille. • Mängib muusikale kaasa rütmipillil • Eristab ühe ja mitme rütmipilli heli.
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused

• Liikumised koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile ja muusika meeleolule (paigaltammumine). ‘ • Eristab inimehääli teistest häälest. • Tunneb ära korduvaid hääli ja mürasid ruumis ja looduses.	• Matkib liigutusi, liigub muusikale vastavalt õpetaja eeskujul
--	---

II arengutase (3. – 6. klass)

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Muusikapalade kuulamine. • Erinevate häälte äratundmine (nais-, mees-, lastehääled). Marsi eristamine teistest rütmidest. • Muusikapalade tunnuste kurb-rõõmus, vali-vaikne, kiire-aeglane, eristamine muusikalises näidetes ja väljendamine liikumises. • Kontsertide külastamine. • Esinemine muusikatunnis kaasõpilastele ja koolipidudel. • Eesti rahvamuusika. • Eesti levimuusika.	• Eristab muusikapalade tunnuseid (kurb-rõõmus), kiiret ja aeglast rütmi. • Eristab õpitud laulu ja tantsuviisi, marsi.
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Jõukohaste rahva- ja lastelaulude laulmine. • Tuttavate meloodiate äratundmine. • Laulu sisule vastava karakteriga ilmeka laulmine, hääle tugevuse muutmine lauldes. • Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil. • Laulmine mitmekesi ühtses tempos. • Hoidumine hääle liigsest pingutamisest. • Oma (laulu) hääle äratundmine lindilt.	• Oskab laulda õpitud laste- ja rahvalaulu valjult ja vaikselt, oskab muuta hääle tugevust..
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
• Rütmide kuulamine ja taasesitamine rütmipillidel, aeglane ja kiire rütm. Rütmipillidel mängimine. • Rütmi kaasamängimine. • Heli tekitamine pillidel. Eri pillidel mängitud tuttava muusikapala	• Oskab kasutada erisuguseid rütmipille.

äratundmine, kasutatud pilli nimetamine. • Rahvapillidel mängitud palade kuulamine. • Eesti rahvamuusika.	
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Muusikapala tunnuste väljendamine liikumises. • Rütmikas õpitud tantsuelementide (kõnd-jooks, päkkadel kõnd, keerutamine paarilisega, liikumine hanereas ja ringis nii üksi kui paarilisega) kasutamine õpetaja seatud tantsudes. • Liikumise tempo, rütmi ja suuna muutmine sõnalise märguande või muusika tajutava muutuse järgi. • Osalemine laulu- ja ringmängudes.	• Liigub vastavalt muusika tunnustele.

III arengutase (7.– 9. klass, pikendatud õppeaeg, lisaõpe)

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Muusikapalade kuulamine: soololaul, koorilaul; kõrge ja madal hääl. • Orkester, erinevad pillid. • Muusika seostamine elu ja loodusega. Loodushäältega seotud muusika kuulamine. • Muusikaetenduste ja kirikukontsertide külastamine. • Orel • TV ja raadiost muusikasaadete jälgimine/kuulamine. • Teiste maade rahvamuusika. • Teiste maade levimuusika. • Klassikaline muusika.	• Eristab soololaulu koorilaulust, kõrget ja madalat häält. • Eristab orkestrit üksiku muusikainstrumendi mängust. • Eristab levi- ja klassikalist muusikat
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine. • Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated. • Laulmine koos liikumise, liigutuste või pillimänguga. • Esinemine kontserdil: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine. • Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid). • Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele.	• Osaleb koorilaulus
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
• Erinevast materjalist pillide kuulamine. • Kaasmängud rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele. • Osalemine ansamblimängus.	• Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine. • Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated. • Laulmine koos liikumise,

	liigutuste või pillimängudega • Esinemine kontserdil: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine. • Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid). • Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele.
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused
• Kõnd, jooks, võimalikult täpne reageerimine muusika muutustele. • Liikumine ja tantsimine koos teistega. • Osalemine paaristantsus (nt laulu- ja ringmängudes).	• Osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel.

Muusikaõpetuse lõiming õppekava läbivate teemadega

Õppekava läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste ning erinevate õppeainete lõimingu vahendiks. Õppekava läbivaid teemasid arvestatakse toimetulekuõppel oleva õpilase eripärasid arvestava ning toimetulekuõppe metoodikast lähtuva kohandatud õppimist ja arengut toetava koolikeskkonna loomisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas olulisi valdkondi, mis läbi kujuneb õpilasel ettekujutus ühiskonna kui terviku toimimisest ning arengust. Õpilasel kujuneb oskus vastavalt oma võimetele omandatud oskusi ja teadmisi elulis-praktilistes olukordades rakendada. Õppekava läbivad teemade käsitlemine toimub kõikides muusikaõpetuse aine teemavaldkondades.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Huvipakkuva ja jõukohase muusikaliste tegevuste kaudu areneb õpilastes huvi ümbritseva keskkonna esemete ja nähtuste vastu ning soov osaleda erilaadsetes muusikategevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ning lihtsate muusikaliste tegevuste, laulmise ja muusikakuulamise vastu. Õpilasi suunatakse tajuma helisid enda ümber ja mõistma enda võimeid pillimängus, ringmängudes ja laulmisel. Kujunevad oskused ja harjumus eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendada. Õpilased arvestavad tegutsemisel kokkulepitud reeglitega, alluvad distsipliinile ja on valmis tegutsema eesmärgi saavutamise nimel. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevate muusikariistade, lauljate, ansamblite ja orkestritega, kuulata muusikat kontsertsaalides.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Õpilased suudavad leida ümbritsevast keskkonnast helisid tekitavaid materjale, mängida nn looduslikel pillidel (puit, metall, klaas). Metsas õppekäigul on võimalus arendada säästvat ja heaperemehelikku suhtumist loodusesse, kuulata loodushäli.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Muusikaliste tegevuse kaudu omandab õpilane oskused kavandada ja teostada enda muusikalisi ideid. Õpilasel kujuneb positiivne suhtumine enda ja teiste muusikalistesse tegevustesse. Õpilasi suunatakse kaaslastele enda loomingut tutvustama, osalema muusikaprojektides ja neid suunamisel algamata. Kaaslastega koos paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused. Õpilased osalevad enda etteastetega koolipidudel, võtavad osa laulukonkurssidest. Õppetöö osana külastatakse erinevaid muusikaüritusi nii avalikus ruumis kui kontsertsaalides ja muuseumides.

Kultuuriline identiteet

Õpilasi suunatakse kuulama ja ära tundma Eesti kultuurile omast rahva- ja instrumentaalmuusikat ning lauluvara. Õpitakse ära tundma Eesti hümni ja osalema selle esitamisel. Õpilased õpivad tundma eesti muusikuid ja lauljaid ning osalema laulude esitamisel.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Muusikaõpetuse teemavaldkondade raames saab kasutada õppetegevuse mitmekesistamiseks erinevaid õpilaste arengule vastavaid seadmeid, digikeskkondi ja rakendusi. Kui õpilane kasutab verbaalset kõnet toetavat või asendavat digivahendit tuleb õpilast suunata seda järjepidevalt kasutama õppetegevuses. Kasutusel olevat AAC vahendit tuleb tutvustada kõikidele õpilasega tegelevatele täiskasvanutele ja kaasõpilastele.

Tervis ja ohutus

Õpilasi suunatakse võimalikult adekvaatselt hindama enda võimeid, ohutult käsitlema õppevahendeid, arvestama vahendite kasutamisel kaaslastega jms. Õpilastel kujundatakse teadmised ja oskused ohtude märkamiseks, ohtudest hoidumiseks ning enda ja teiste abivajaduse märkamiseks ning abi kutsumiseks.

Väärtused ja kõlblus

Toimetulekuõppes on õpilaste õpimotivatsiooni tõstmise seisukohalt määrava tähtsusega õpilase ja õpetaja positiivne ühistegevus. Selleks, et õpilastel kujuneks soov osaleda muusikalistes tegevustes, peab õpetaja toetama positiivse hinnangu andmisega õpilaste osalemissoovi. Oluline on rõhutada, et toimetulekuõppes ei ole muusikas õiget ja vale, oluline on tegutsemisrõõm. Muusikaõpetuse kaudu õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ning nende väljendamise võimalusi laulmise, pillimängu ja teiste muusikaliste tegvuste kaudu. Ühiste tegevuste, sh õppekäikudel osalemise kaudu kujunevad õpilastel suhtlemisoskused ja positiivsed väärtushinnangud. Õpilastega külastatakse erinevaid muusikaüritusi ja seejärel analüüsitakse ühiselt kuuldu ja nähtut.

Muusikaõpetuse aine lõimimine teiste õppeainetega

Muusikaõpetus ja elu- ja toimetulekuõpe

Muusikaõpetus toetab elu- ja toimetulekuõppe teemade omandamist. Muusikatundides saavad õpilased kuulata või laulda temaatilisi laule, kuulata pillilugusid, anda muusika ja rütmi abil edasi oma emotsioone. Rahvalaulude kuulamine ja õppimine aitab tutvustada Eesti kultuuripärandit. Erinevate rahvaste ja maade muusika, laulude ja pillidega tutvudes õpivad õpilased mõistma ja hindama erinevusi rahvaste kultuurides ja kommetes. Külastades kontserte ja muusiküritusi õpivad õpilased käituma vastavalt üldkehtivatele käitumisnormidele.

Muusikaõpetus ja eesti keel

Muusikaliste tegvuste läbiviimisel kasutab õpetaja õpilaste kõnest arusaamise tasemele vastavaid

verbaalseid ja alternatiivseid suhtlusvahendeid. Õpilasi suunatakse aktiivselt kasutama olemasolevaid verbaalseid ja/või alternatiivseid suhtlusvahendeid, vajadusel verbaliseerib õpetaja õpilaste tegevust. Laiendatakse käsitletavate teemavaldkondade kaupa õpilaste passiivset ja aktiivset sõnavara. Õpilasi suunatakse osalema loomulikes suhtlussituatsioonides, küsima küsimusi ja avaldama oma arvamust. Muusikatundides on võimalus õpilastel kasutada eesti keele tundides õpitud sõnu, häämitsusi (nt loomahääled) ja emotsioone ning tegevusi väljendavaid žeste. Eesti keele tunnid on võimaluseks õppida laulusõnu.

Muusikaõpetus ja matemaatika

Muusika aine raames on võimalik toetada õpilase arusaamist aja rütmilisest kulust kuulates ja pillidel mängides erinevate pikkustega meloodiaid ja liisusalme. Rütmiharjutusi võib kombineerida kindla pikkusega rütmikujunditega. Seeläbi kujuneb oskus mõista (kella)aega. Erinevaid pille võib omavahel võrrelda suuruse, kuju, kaalu jms alusel.

Muusikaõpetus ja kunst ja käeline tegevus

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatakse erinevaid (rütmilisi)pille. Omavalmistatud pille saab kasutada muusikatundides või esinemistel. Kunstilise tegevuse läbi saavad õpilased väljendada emotsioone, mis neil tekivad kindlat muusikapala kuulates.

Muusikaõpetus ja tööõpe

Muusikaõpetuse tundides on õpilasel võimalus korrastada õpetaja toetusel esinemiseks lava (esinemisplats) ja hiljem kõik uuesti korda seada. Nii õpitakse ise vastutama oma esinemispaiga korrashoiu eest.

Muusikaõpetus ja rütmika ning kehaline kasvatus

Muusikaõpetus, kehaline kasvatus ja rütmika on tihedalt omavahel seotud õppeained.

Muusikatundides esineb rohkelt rütmika elemente ning vastupidi. Muusika tunnis liigutakse rütmi saatel, rütmikatunnis saadetakse liikumistegevusi rütmipillidega ning sageli ka lauluga.

Liikumismängud toimuvad muusika ja laulu saatel, samuti tantsimine. Spordivõistlustel esitatakse riikide hümne ja ergutuslaule.